A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített második tanács)

2019. szeptember 24.*

„Verseny – Kartellek – Az euróalapú kamatderivatívák ágazata – Az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének megsértését megállapító határozat – Az Euribor bankközi referencia-kamatlábainak manipulációja – Bizalmas információk cseréje – Cél általi versenykorlátozás – Egységes és folyamatos jogsértés – Bírságok – Alapösszeg – Az eladások értéke – Az 1/2003/EK rendelet 23. cikkének (2) bekezdése – Indokolási kötelezettség”

A T-105/17. sz. ügyben,

a **HSBC Holdings plc** (székhelye: London [Egyesült Királyság]),

a **HSBC Bank plc** (székhelye: London),

a **HSBC France** (székhelye: Párizs [Franciaország])

(képviselik őket: K. Bacon QC, D. Bailey barrister, M. Simpson solicitor, valamint Y. Anselin és C. Angeli ügyvédek)

felpereseknek

az **Európai Bizottság** (képviselik: M. Farley, B. Mongin és F. van Schaik, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: B. Lask barrister)

alperes ellen

az egyrészt az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39914 – „Euro Interest Rate Derivatives” ügy) 2016. december 7-én hozott C(2016) 8530 final bizottsági határozat részleges megsemmisítése, másrészt pedig a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegének megváltoztatása iránt az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített második tanács),

tagjai: M. Prek elnök (előadó), E. Buttigieg, F. Schalin, Berke B. és M. J. Costeira bírák,

hivatalvezető: M. Marescaux tanácsos,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára és a 2019. március 19-i tárgyalásra,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: angol.

Ítéletet

I. A jogvita előzményei

1 Az [EUMSZ 101. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39914 – „Euro Interest Rate Derivatives” ügy) 2016. december 7-én hozott C(2016) 8530 final határozatával (a továbbiakban: megtámadott határozat) az Európai Bizottság megállapította, hogy a felperesek, a HSBC Holdings plc, a HSBC Bank plc és a HSBC France, megsértették az EUMSZ 101. cikket és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy 2007. február 12. és március 27. között egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt, amelynek célja az volt, hogy az „Euro Interbank Offered Rate” (Euribor) és/vagy az Euro Over-Night Index Average (EONIA) kamatlábakhoz kötött euróalapú kamatderivatívák (Euro Interest Rate Derivative, a továbbiakban: EIRD termékek) piacán megváltoztassák az árak rögzítésének rendes menetét (a megtámadott határozat 1. cikkének b) pontja), és velük szemben egyetemlegesen 33 606 000 euró összegű bírságot szabott ki (a megtámadott határozat 2. cikkének b) pontja).

2 A HSBC-csoport (a továbbiakban: HSBC) egy olyan bankcsoport, amelynek egyik tevékenysége a befektetési, finanszírozási és piaci banki tevékenység. A HSBC Holdings a HSBC legfelsőbb anyavállalata. A HSBC Holdings a HSBC France anyavállalata, ez utóbbi pedig a HSBC Bank anyavállalata. A HSBC France és a HSBC Bank felel az EIRD termékek kereskedéséért. A HSBC France felel a kamatlábak Euribor panel felé történő közléséért (a megtámadott határozat (58)–(61) preambulumbekezdése).

3 2011. június 14-én a Barclays bankcsoport (a Barclays plc, a Barclays Bank plc, a Barclays Directors Ltd, a Barclays Group Holding Ltd, a Barclays Capital Services Ltd és a Barclays Services Jersey Ltd; a továbbiakban: Barclays) marker iránti kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2006. C 298., 17. o.) alapján, tájékoztatva a Bizottságot arról, hogy az EIRD termékek ágazatában kartell áll fenn, valamint kifejezve együttműködési szándékát. 2011. október 14-én a Barclays feltételes mentességben részesült (a megtámadott határozat (86) preambulumbekezdése).

4 2011. október 18. és 21. között a Bizottság helyszíni vizsgálatokat tartott néhány londoni (Egyesült Királyság) és párizsi (Franciaország) pénzügyi intézmény, köztük a felperesek helyiségeiben (a megtámadott határozat (87) preambulumbekezdése).

5 2013. március 5-én és október 29-én a Bizottság [az EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 11. cikkének (6) bekezdése alapján jogsértési eljárást indított a felperesek, valamint a Barclays, a Crédit agricole SA és a Crédit agricole Corporate and Investment Bank (a továbbiakban együtt: Crédit agricole), a Deutsche Bank AG, a Deutsche Bank Services (Jersey) Ltd és a DB Group Services (UK) Ltd (a továbbiakban együtt: Deutsche Bank), a JP Morgan Chase & Co., a JP Morgan Chase Bank National Association és a JP Morgan Services LLP (a továbbiakban együtt: JP Morgan), a Royal Bank of Scotland plc és a Royal Bank of Scotland Group plc (a továbbiakban együtt: RBS), valamint a Société générale ellen (a megtámadott határozat (89) preambulumbekezdése).

6 A Barclays, a Deutsche Bank, a Société générale és az RBS a módosított, a Bizottság által az [EUMSZ 101. cikk] és [az EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.) 10a. cikke alapján részt kívánt venni vitarendezési eljárásban. A HSBC, a Crédit agricole és a JP Morgan úgy döntött, hogy nem vesz részt e vitarendezési eljárásban.

7 2013. december 4-én a Bizottság a Barclays, a Deutsche Bank, a Société générale és az RBS tekintetében elfogadta az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39914 ügy, Euro Interest Rate Derivatives [EIRD] [Settlement]) hozott C(2013) 8512 final határozatot (a továbbiakban: vitarendezési határozat), amelyben megállapította, hogy e vállalkozások megsértették az EUMSZ 101. cikket és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt, amelynek célja az volt, hogy az EIRD termékek piacán megváltoztassák az árak rögzítésének rendes menetét (a megtámadott határozat (95) preambulumbekezdése).

A. A megtámadott határozat alapját képező közigazgatási eljárás

8 2014. március 19-én a Bizottság kifogásközlést intézett a felperesekhez, valamint a Crédit agricole-hoz és a JP Morganhez (a megtámadott határozat (98) preambulumbekezdése).

9 A felperesek DVD-n betekinthettek a Bizottság iratainak hozzáférhető részeibe, képviselőik számára pedig további iratbetekintést biztosítottak a Bizottság helyiségeiben (a megtámadott határozat (99) preambulumbekezdése). A felperesek betekinthettek továbbá a vitarendezési eljárásban részt vevő felekhez intézett kifogásközlésbe, e felek válaszaiba, valamint a vitarendezési határozatba (a megtámadott határozat (100) preambulumbekezdése).

10 2014. november 14-én a felperesek benyújtották a kifogásközlésre tett írásbeli észrevételeiket, és kifejtették álláspontjukat a 2015. június 15–17. között tartott meghallgatáson (a megtámadott határozat (104) preambulumbekezdése).

11 2016. április 6-án a Bizottság kijavította a vitarendezési határozatot a Société générale bírságösszegének meghatározását illetően. A felperesek betekinthettek e kijavító határozatba, valamint a mögöttes levelezésbe, tovább a Société générale által benyújtott, kijavított pénzügyi adatokba (a megtámadott határozat (105) és (106) preambulumbekezdése).

B. A megtámadott határozat

12 2016. december 7-én a Bizottság az 1/2003 rendelet 7. és 23. cikke alapján meghozta a megtámadott határozatot. E határozat 1. cikkének b) pontja és 2. cikkének b) pontja a következőképpen szól:

„1. cikk

A következő vállalkozások megsértették a Szerződés 101. cikkét és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy a jelzett időszakokban az euróalapú kamatderivatívák kapcsán egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt. Ez az EGT egész területére kiterjedő jogsértés olyan megállapodásokból és/vagy összehangolt magatartásokból állt, amelyek célja az volt, hogy az euróalapú kamatderivatívák ágazatában torzítsák az árak összetevőinek rendes alakulását.

[…]

b) [a felperesek] 2007. február 12. és 2007. március 27. között […]

2. cikk

Az 1. cikkben megállapított jogsértés miatt kiszabott bírságok a következők:

[…]

b) [a felperesek], egyetemleges felelősség mellett: 33 606 600 EUR.”

1. A szóban forgó termékek

13 A szóban forgó jogsértések az EIRD termékekkel, vagyis az Euribor vagy az EONIA alapján indexált, euróalapú kamatderivatívákkal kapcsolatosak.

14 Az Euribor a referencia-kamatlábak összessége, amely tükrözi a nemzetközi tőkepiacokon gyakran alkalmazott bankközi hitelezés költségét. Az Euribort azon kamatláb indexeként határozzák meg, amely mellett az euróövezeten belül egy első osztályú bank egy másik első osztályú banknak bankközi lekötött euro-betéteket kínál. Az Euribort a panelbankok– többek között a fenti 5. pontban említett bankok – által kínált, a Thomson Reuters mint az Európai Bankszövetség (EBF) kalkulációs megbízottja részére 10:45 és 11:00 óra között megküldött árak átlaga alapján naponta számítják ki; a megtámadott határozat által érintett időszakban 47 ilyen első osztályú panelbank volt. A bankok hozzájárulást szolgáltatnak az Euribor tizenöt különböző kamatlábához, amelyek futamideje egy héttől tizenkét hónapig terjed. Az EONIA ugyanazt a funkciót tölti be, mint az Euribor, de a napi kamatlábak tekintetében. Az EONIA-t az Európai Központi Bank (EKB) számítja ki az ugyanazon panelbankok által kínált fedezetlen („unsecured”) bankközi betétek kamatlábának átlaga alapján, amely panelbankok hozzájárulásait az Euribor megállapítása során is felhasználják (a megtámadott határozat (20)–(27) preambulumbekezdése).

15 A leggyakoribb EIRD termékek a határidős kamatláb-megállapodások („forward rate agreements”), a kamatlábswapok („interest rate swaps”), a kamatlábopciók és a határidős kamatlábügyletek („futures”) (a megtámadott határozat (4)–(10) preambulumbekezdése).

2. A felperesekkel szemben kifogásolt magatartások

16 A megtámadott határozat (113) preambulumbekezdésében a Bizottság a fenti 5. pontban hivatkozott bankokkal szemben kifogásolt magatartást a következőképpen írja le:

„A Barclays, a Deutsche Bank, a JPMorgan Chase, a Société générale, a Crédit agricole, a HSBC és az RBS több olyan kétoldalú kapcsolatban vett részt az EIRD termékek ágazatában, amely lényegében a különböző felek közötti alábbi gyakorlatokban nyilvánult meg:

a) esetenként az egyes felek által foglalkoztatott kereskedők bizonyos Euribor lejáratok változatlan, alacsony vagy magas fixingjére vonatkozó preferenciákat továbbítottak és/vagy fogadtak; ezek a preferenciák a kereskedési pozícióiktól/kitettségeiktől függtek;

b) esetenként az egyes felek által foglalkoztatott kereskedők a kereskedési pozíciókra vagy a bizonyos Euribor futamidőket érintő jövőbeni javaslatokkal kapcsolatos szándékokra vonatkozó részletes, a nyilvánosság számára nem ismert/nem elérhető információkat osztottak meg egymással, a bankjaik legalább egyikének vonatkozásában;

c) esetenként egyes kereskedők arra törekedtek, hogy EIRD kereskedési pozícióikat az ekképpen megszerzett és az a) vagy b) pontban felvázolt információkhoz igazítsák;

d) esetenként egyes kereskedők arra törekedtek, hogy legalább egyik bankjuk jövőbeli Euribor javaslatait az ekképpen megszerzett és az a) vagy b) pontban felvázolt információkhoz igazítsák;

e) esetenként az ilyen egyeztetésekben részt vevő legalább egy kereskedő megkörnyékezte az adott bank Euribor jegyzőit, vagy kifejezte ebbéli szándékát, azzal a céllal, hogy egy bizonyos irányú vagy meghatározott szintű javasolt értéket kérjen tőlük, amely ezt követően beadásra kerül az EBF kalkulációs megbízottjának;

f) esetenként az ilyen egyeztetésekben részt vevő legalább egy kereskedő beszámolt a kamatjegyző válaszáról, vagy kifejezte ebbéli szándékát, még azt megelőzően, hogy a napi Euribor jegyzések beadásra kerültek volna a kalkulációs megbízotthoz; azokban az esetekben, amikor az érintett kereskedő már megbeszélte ezt a kamatjegyzővel, a tőle származó információkat átadta egy másik fél kereskedőjének;

g) esetenként az egyik fél legalább egy kereskedője a bankjának EIRD kereskedési és árazási stratégiájára vonatkozó részletes és bizalmas adatokat adott át egy másik fél egyik kereskedőjének.”

17 A megtámadott határozat (114) preambulumbekezdésében a Bizottság ehhez hozzátette, hogy „[e]mellett, a különböző felek által foglalkoztatott bizonyos kereskedők az adott nap Euribor kamatlábainak meghatározását és közzétételét követően esetenként megbeszélték az Euribor kamatláb meghatározásának eredményeit, beleértve az egyes bankok javaslatait is”.

18 A Bizottság úgy ítélte meg, hogy e magatartások egységes és folyamatos jogsértést valósítottak meg.

19 E minősítés igazolása érdekében a Bizottság elsősorban megállapította, hogy az említett magatartások egységes gazdasági célt követtek (a megtámadott határozat (444)–(450) preambulumbekezdése), amely az EIRD termékek alapján a résztvevők által fizetendő pénzösszegek csökkentésében, illetve a nekik fizetendő pénzösszegek növelésében állt. Másodsorban úgy ítélte meg, hogy a különböző magatartások egy közös magatartási mintát követtek, mivel a kartellben személyek stabil csoportja vett részt, a felek versenyellenes tevékenységük során igen hasonló mintát követtek, valamint a felek között zajló különböző tárgyalások azonos vagy egymással átfedésben lévő témákat érintettek, és így azoknak azonos vagy részben azonos volt a tartalmuk (a megtámadott határozat (451)–(456) preambulumbekezdése). Harmadsorban a Bizottság úgy vélte, hogy a versenyellenes információcserében részt vevő kereskedők hivatásos szakemberek voltak, és ismerték a kartell egészének általános tartalmát és lényeges jellemzőit, vagy ismerniük kellett azokat (a (457)–(483) preambulumbekezdés).

20 A Bizottság úgy tekintette, hogy a HSBC részt vett ebben az egységes és folyamatos jogsértésben, hangsúlyozva, hogy a Barclays-szel fenntartott kétoldalú információcsere maga is az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése megsértésének minősül (a megtámadott határozat (486) preambulumbekezdése).

21 A részvétel időtartamát illetően a Bizottság a HSBC tekintetében 2007. február 12-t tekintette kezdő időpontnak (a megtámadott határozat (620) preambulumbekezdése), 2007. március 27-ét pedig záró időpontnak (a megtámadott határozat (625) preambulumbekezdése).

3. A bírság összegének kiszámítása

a) A bírság alapösszege

22 Ami először is a kartellben részt vevő bankok eladásai értékének megállapítását illeti, mivel az EIRD termékek a szó szokásos értelmében nem generálnak eladásokat, a Bizottság az eladások értékét helyettesítő érték révén állapította meg. Ezenkívül az ügy körülményeire figyelemmel úgy ítélte meg, hogy célszerűbb nem az évesített helyettesítési értéket figyelembe venni, hanem a bankok jogsértésben való részvétele időtartamának megfelelő havi helyettesítési értékekre kell támaszkodni (a megtámadott határozat (640) preambulumbekezdése). Emlékeztetett arra, hogy nem köteles matematikai képletet alkalmazni, valamint hogy mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az egyes bírságok összegének meghatározását illetően (a megtámadott határozat (647) preambulumbekezdése).

23 A Bizottság úgy vélte, hogy helyettesítő értékként az azon pénzforgalom által eredményezett pénzbeli bevételt kell figyelembe venni, amelyet az egyes bankok a bármely lejáratú Euriborhoz és/vagy EONIA-hoz kapcsolódó, és az EGT-ben székhellyel rendelkező partnerekkel jegyzett EIRD portfoliójuk után szereztek meg (a megtámadott határozat (641) preambulumbekezdése), amelyekre egységesen 98,849%-os csökkentési együtthatót alkalmazott.

24 A Bizottság ennélfogva az eladások értékét a felperesek tekintetében 192 081 799 eurónak tekintette (a megtámadott határozat (648) preambulumbekezdése).

25 Ami másodszor a jogsértés súlyát illeti, a Bizottság 15%-os súlyossági együtthatót vett figyelembe, mivel a jogsértés az árak összehangolására és árrögzítő megállapodásokra vonatkozott. Ezt 3%-os súlyossági együtthatóval egészítette ki azon körülményre hivatkozva, hogy a kartell az EGT egészét érintette, és a valamennyi EIRD termékre alkalmazandó kamatlábakra vonatkozott, továbbá hogy az említett euróra vonatkozó kamatlábak alapvető fontosságúak a belső piacon a pénzügyi feltételek összehangolása, illetve a tagállami banki tevékenységek szempontjából (a megtámadott határozat (720) és (721) preambulumbekezdése).

26 Ami harmadszor a jogsértés időtartamát illeti, a Bizottság hangsúlyozta, hogy a kartell egyes résztvevői részvételének időtartamát „a hónapok lefelé kerekített száma alapján arányosan” vette figyelembe, aminek alapján a felperesekkel szemben 0,08%-os szorzótényezőt alkalmazott (a megtámadott határozat (727)–(731) preambulumbekezdése).

27 Negyedszer, a Bizottság „belépési díjként” 18%-os kiegészítő összeggel egészítette ki az eladások értékét, mivel a jogsértés az árak horizontális rögzítéséből állt, annak érdekében, hogy elrettentse a vállalkozásokat az ilyen gyakorlatokban való részvételtől, a jogsértés időtartamától függetlenül (a megtámadott határozat (732)–(734) preambulumbekezdése).

28 A Bizottság ennélfogva a bírság alapösszegét a felperesek tekintetében 37 340 000 euróban állapította meg (a megtámadott határozat (735) preambulumbekezdése).

b) A bírság végösszege

29 Ami a bírság végösszegének megállapítását illeti, a Bizottság megállapította, hogy a HSBC marginálisabb vagy kisebb szerepet játszott a jogsértésben, amely nem hasonlítható a főbb szereplők szerepéhez, és esetében 10%-kal csökkentette a bírság alapösszegét (a megtámadott határozat (747)–(749) preambulumbekezdése). A megtámadott határozat 2. cikkének b) pontja tehát a felperesekkel szemben 33 606 000 euró végösszegű bírságot szab ki.

II. Az eljárás és a felek kérelmei

30 A Törvényszék Hivatalához 2017. február 17-én benyújtott keresetlevelükkel a felperesek előterjesztették a jelen keresetet.

31 A Törvényszék második tanácsának javaslatára a Törvényszék az eljárási szabályzatának 28. cikke alapján úgy határozott, hogy az ügyet kibővített ítélkező testület elé utalja.

32 Az előadó bíró javaslata alapján a Törvényszék (kibővített második tanács) úgy határozott, hogy az eljárás szóbeli szakaszát megnyitja, és 2019. január 30-án az eljárási szabályzat 89. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében írásbeli kérdéseket tett fel a feleknek. A Bizottság, illetve a felperesek 2019. február 14-én és 15-én válaszoltak a Törvényszék által feltett kérdésekre.

33 2019. március 8-án a Törvényszék egy további kérdést intézett a felekhez, amelyet a tárgyaláson kellett megválaszolni.

34 2019. március 18-án a Törvényszék a felek meghallgatását követően úgy határozott, hogy az eljárási szabályzat 109. cikke alapján zárt tárgyalást tart.

35 A 2019. március 19-i tárgyaláson a Törvényszék meghallgatta a felek szóbeli előadásait és az általa feltett szóbeli kérdésekre adott válaszaikat. E tárgyalás során további magyarázatokat kértek a Bizottságtól az általa a pénzbeli bevételekre alkalmazott 98,849%-os csökkentési együttható meghatározását illetően.

36 2019. április 2-án a Bizottság válaszolt a Törvényszék kérdésére.

37 2019. május 10-én a felperesek benyújtották a Bizottság válaszára tett észrevételeiket.

38 2019. május 28-án a Bizottság előterjesztette észrevételeit.

39 2019. június 4-i határozatával a Törvényszék (kibővített második tanács) lezárta az eljárás szóbeli szakaszát.

40 A felperesek azt kérik, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkét;

– másodlagosan semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkének b) pontját;

– harmadlagosan részben semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkének b) pontját annyiban, amennyiben abban úgy tekintik, hogy egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt;

– semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkének b) pontját;

– másodlagosan lényegesen csökkentse a megtámadott határozat 2. cikkének b) pontjában velük szemben kiszabott bírságot a Törvényszék által megfelelőnek ítélt összegre;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére, illetve másodlagosan költségeik méltányos részének viselésére.

41 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

III. A jogkérdésről

42 Keresetükben a felperesek mind a megtámadott határozat 1. cikkének, illetve 2. cikke b) pontjának megsemmisítése iránti kérelmeket, mind pedig az említett 2. cikk b) pontjában kiszabott bírság összegének megváltoztatása iránti kérelmeket benyújtottak. Különbséget kell tenni egyrészt a megtámadott határozat 1. cikkének megsemmisítése iránti kérelem és másodlagosan az említett határozat 1. cikke b) pontjának megsemmisítése iránti kérelem vizsgálata, másrészt pedig az említett határozat 2. cikke b) pontjának megsemmisítése iránti kérelem – amely révén a Bizottság 33 606 000 eurós bírságot szabott ki a felperesekkel szemben –, illetve az e bírság összegének megváltoztatása iránti kérelem vizsgálata között.

43 Mivel a felperesek egyszerre terjesztenek elő a megtámadott határozat megsemmisítése és a kiszabott bírság összegének megváltoztatása iránti kérelmeket, előzetesen hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott bizottsági határozatok bírósági felülvizsgálatának rendszere az intézmények jogi aktusainak az EUMSZ 263. cikkben létrehozott jogszerűségi vizsgálatából áll, amely az EUMSZ 261. cikk alapján és a felperesek kérelmére a Bizottság által e téren kiszabott szankciók tekintetében a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkörrel egészíthető ki (lásd: 2018. szeptember 26-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítélet, C-99/17 P, EU:C:2018:773, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 Ami először az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálat terjedelmét illeti, az a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott határozatok valamennyi elemére kiterjed, amelyeket az uniós bíróság mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatnak vet alá a felperes által felhozott jogalapok fényében, és az általa bemutatott releváns bizonyítékok összességére tekintettel (lásd: 2018. szeptember 26-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítélet, C-99/17 P, EU:C:2018:773, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Emlékeztetni kell ugyanakkor arra, hogy az EUMSZ 263. cikkben említett jogszerűségi vizsgálat keretében az uniós bíróságok nem helyettesíthetik a megtámadott jogi aktus kibocsátójának indokolását a saját indokolásukkal (lásd ebben az értelemben: 2013. január 24-i Frucona Košice kontra Bizottság ítélet, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Ami másodszor az EUMSZ 261. cikknek megfelelően az 1/2003 rendelet 31. cikke által az uniós bíróságnak biztosított korlátlan felülvizsgálati jogkör terjedelmét illeti, e jogkör feljogosítja a bíróságot arra, hogy a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse, és a kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot ennek megfelelően törölje, csökkentse vagy növelje (lásd: 2018. szeptember 26-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítélet, C-99/17 P, EU:C:2018:773, 193. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Ezzel szemben az EUMSZ 263. cikkben előírt jogszerűségi vizsgálattól eltérően e korlátlan felülvizsgálati jogkör terjedelme szigorúan a bírság összegének meghatározására korlátozódik (lásd: 2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A. A megtámadott határozat 1. cikkének, illetve másodlagosan az említett határozat 1. cikke b) pontjának megsemmisítése iránti kérelmekről

48 A megtámadott határozat 1. cikkének, illetve másodlagosan az említett határozat 1. cikke b) pontjának megsemmisítése iránti kérelmeik alátámasztására a felperesek öt jogalapot terjesztenek elő.

49 Az első jogalap a Bizottság által elfogadott, cél általi jogsértésnek minősítésre vonatkozik.

50 Második, harmadik és negyedik jogalapjukkal a felperesek a Bizottság által elfogadott egységes és folyamatos jogsértésnek minősítést vitatják. A második jogalap a Bizottság azon megállapítására vonatkozik, amely szerint a HSBC és a többi fél által kötött, összejátszásra irányuló megállapodások egy egységes célt követő átfogó terv részei voltak. A harmadik és a negyedik jogalap a HSBC azon szándékával kapcsolatos, hogy hozzájárul e célkitűzéshez, illetve azzal, hogy tudomással bírt a jogsértés más résztvevőinek magatartásáról.

51 Az ötödik jogalap arra vonatkozik, hogy a megtámadott határozatot egy olyan vitarendezési határozatot követően hozták meg, amelyben a Bizottság már állást foglalt a HSBC szóban forgó jogsértésben való részvételét illetően. A felperesek ebből azt a következtetést vonják le, hogy a Bizottság megsértette az ártatlanság vélelme és a megfelelő ügyintézés elveit, valamint a védelemhez való jogot.

1. Az első, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett cél általi jogsértésnek minősítésre vonatkozó jogalapról

52 Amennyiben a Bizottság által alkalmazott cél általi jogsértésnek minősítésről van szó, emlékeztetni kell arra, hogy valamely megállapodás, vállalkozások társulása által hozott döntés vagy összehangolt magatartás akkor tartozik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá, ha „célja vagy hatása” a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.

53 E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a vállalkozások közötti egyeztetés bizonyos típusai a verseny tekintetében elegendő károssági fokot mutatnak ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy hatásaik vizsgálata nem szükséges (2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 113. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 34. pont).

54 A „cél általi jogsértések” és a „hatás általi jogsértések” közötti megkülönböztetés azon körülménnyel függ össze, hogy a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos formái már jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére (2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 50. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 114. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 35. pont).

55 Ily módon el kell fogadni, hogy bizonyos összejátszásra irányuló magatartások, úgymint a kartellek révén való horizontális árrögzítéshez vezető magatartások úgy tekinthetők, hogy annyira valószínűen negatív hatásokkal járnak különösen az áruk és szolgáltatások árára, mennyiségére vagy minőségére, hogy úgy tekinthető, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában szükségtelen bizonyítani a piacra gyakorolt tényleges hatásaikat. A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy az ilyen magatartások a termelés csökkenésével és az árak növekedésével járnak, és a forrásoknak különösen a fogyasztók hátrányára való kedvezőtlen elosztását eredményezik (2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 115. pont).

56 Ha viszont a vállalkozások közötti összejátszás valamely típusának elemzése nem tár fel a verseny tekintetében elegendő károssági fokot, meg kell vizsgálni annak hatásait, és a megállapodás megtiltásához olyan tényezők együttes megléte szükséges, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny ténylegesen érezhetően akadályozva vagy korlátozva volt, illetve torzult (2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 34. pont; 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 52. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 116. pont).

57 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint annak értékelése során, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás vagy vállalkozások társulása által hozott döntés elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett „cél általi” versenykorlátozásnak kelljen tekinteni, e megállapodás rendelkezéseinek tartalmát és az általa elérni kívánt célkitűzéseket, valamint azt a gazdasági és jogi hátteret kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik. Az említett háttér értékelése keretében figyelembe kell venni továbbá az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit is

(2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 117. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 36. pont).

58 Ezenfelül, noha a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti megállapodás korlátozó jellegének meghatározásához, a versenyhatóságokat, a nemzeti bíróságokat és az uniós bíróságot semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot (2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 37. pont; 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 54. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 118. pont).

59 Konkrétan a versenytársak közötti információcserét illetően emlékeztetni kell arra, hogy az egyeztetés és az együttműködés összehangolt magatartásnak minősülő kritériumait a Szerződés versenyjogi rendelkezéseinek azon alapvető kiindulópontjára tekintettel kell értelmezni, amely szerint minden gazdasági szereplőnek önállóan kell meghatároznia a közös piacon folytatni kívánt politikáját (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 32. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 119. pont).

60 Bár ez az önállósági követelmény nem zárja ki azt, hogy a piaci szereplők racionálisan alkalmazkodjanak a versenytársaik megfigyelt vagy várható magatartásához, azt szigorúan tiltja, hogy ezek a szereplők közvetlenül vagy közvetve felvegyék egymással a kapcsolatot annak érdekében, hogy egy tényleges vagy lehetséges versenytárs piaci magatartását befolyásolják, vagy hogy az ilyen versenytársnak felfedjék az általuk elhatározott vagy tanúsítani kívánt piaci magatartást, amennyiben e kapcsolat célja vagy hatása olyan versenyfeltételek teremtése, amelyek – figyelembe véve a kínált termékek vagy szolgáltatások jellegét, a vállalkozások jelentőségét és számát, továbbá az érintett piac volumenét – nem felelnek meg a szóban forgó piacon szokásos feltételeknek (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 33. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 120. pont).

61 Így a Bíróság megállapította, hogy a versenytársak közötti információcsere ellentétesnek bizonyulhat a versenyszabályokkal, amennyiben az érintett piac működését illetően a bizonytalanság fokát csökkenti vagy megszünteti, amelynek következménye a vállalkozások közötti verseny korlátozása (2003. október 2-i Thyssen Stahl kontra Bizottság ítélet, C-194/99 P, EU:C:2003:527, 89. pont; 2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 35. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 121. pont).

62 Különösen versenyellenes célúnak kell tekinteni az olyan információcserét, amely alkalmas arra, hogy megszüntesse az érdekelt felek bizonytalanságát a piaci magatartás érintett vállalkozások által végrehajtani kívánt változtatásának időpontját, mértékét és módszereit illetően (2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 122. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 41. pont).

63 Egyébiránt az összehangolt magatartás akkor is versenyellenes célú lehet, ha nem áll közvetlen kapcsolatban a fogyasztói árakkal. Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének szövege ugyanis nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy csak azok az összehangolt magatartások tilosak, amelyek közvetlenül kihatnak a végső fogyasztók által fizetett árra (2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 123. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 36. pont).

64 Épp ellenkezőleg, az említett EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a) pontjából kitűnik, hogy az összehangolt magatartás versenyellenes célú lehet, ha „a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítés[éből]” áll (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 37. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 124. pont).

65 Mindenesetre az EUMSZ 101. cikk – a Szerződésben foglalt többi versenyjogi szabályhoz hasonlóan – nem csupán a versenytársak vagy a fogyasztók közvetlen érdekeinek, hanem a piac szerkezetének, ezáltal pedig magának a versenynek a védelmére is irányul. Ennélfogva az összehangolt magatartás versenyellenes célja fennállásának megállapítása nem tehető függővé annak megállapításától, hogy e magatartás közvetlen kapcsolatban áll a fogyasztói árakkal (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 38. és 39. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 125. pont).

66 Végül emlékeztetni kell arra, hogy magából az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megfogalmazásából következik, hogy az összehangolt magatartás fogalma az érintett vállalkozások közötti egyeztetésen kívül az ilyen egyeztetést követően folytatott piaci magatartást, valamint az e két tényező közötti okozati összefüggést is magában foglalja (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 51. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 126. pont).

67 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy az ellenkező bizonyításáig – amely az érintett gazdasági szereplők feladata – vélelmezni kell, hogy az összehangolásban részt vevő és a piacon továbbra is tevékeny vállalkozások figyelembe veszik a versenytársaikkal kicserélt információkat a piaci magatartásuk meghatározása érdekében. Különösen, a Bíróság megállapította, hogy az ilyen összehangolt magatartás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik még akkor is, ha az említett piacon nem érvényesülnek versenyellenes hatások (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 51. pont; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 127. pont).

68 E megfontolások fényében kell megvizsgálni az első jogalapot, amely révén a felperesek a valamennyi kifogásolt magatartási kategória Bizottság részéről történt cél általi jogsértésnek minősítését vitatják. Érvelésüket két részre bontják, annak függvényében, hogy az egyrészt az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok 2007. március 19-i manipulációjához kapcsolódó magatartásokra vonatkozik, másrészt pedig az e manipulációhoz nem kapcsolódó magatartásokra, vagyis a HSBC kereskedői és más bankok kereskedői közötti, kereskedési pozícióikkal vagy medián áraikkal kapcsolatos információcserére.

69 A megtámadott határozat 1. cikkében a Bizottság azt állapította meg, hogy megsértették az EUMSZ 101. cikket egy olyan jogsértés folytán, amely „olyan megállapodásokból és/vagy összehangolt magatartásokból állt, amelyek célja az volt, hogy az [EIRD termékek] ágazatában torzítsák az árak összetevőinek rendes alakulását”.

70 A bankokkal, többek között a HSBC-vel szemben kifogásolt megállapodásokat és/vagy összehangolt magatartásokat a megtámadott határozat (113), (358) és (392) preambulumbekezdése ismerteti. Amint azt megalapozottan hangsúlyozzák a felperesek, ezek három csoportra oszthatók attól függően, hogy először is az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok manipulációjára (a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés a) pontja: az Euribor kamatlábszintekkel kapcsolatos preferenciáikra vonatkozó információcsere; a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés d) pontja: az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok összehangolásának lehetőségével kapcsolatos információcsere; a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés e) pontja: az érintett kereskedő részéről az Euribor vonatkozásában ajánlatot benyújtó kamatjegyző megkeresése a bankjánál; a (113) preambulumbekezdés, a

(358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés f) pontja: az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok befolyásolását szolgáló kísérletekről való beszámolással kapcsolatos megállapodások), másodszor az EIRD termékekkel kapcsolatos kereskedési pozíciókat illető információcserére (a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés b) pontja: a kereskedési pozícióikkal/kitettségeikkel kapcsolatos információcsere; a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés c) pontja: a kereskedési pozícióik összehangolásának lehetőségével kapcsolatos információcsere), harmadszor pedig az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékaikat és stratégiájukat illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréjére vonatkoznak (a (113) preambulumbekezdés, a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés g) pontja).

71 A Törvényszék úgy véli, hogy előzetesen a Bizottság és a felperesek két észrevételére kell kitérni.

72 Elsősorban a Bizottság előadja, hogy a felperesek tévesen vitatják egyedileg a HSBC-vel szemben kifogásolt különböző magatartásokat, és kiemeli azok egymástól való függését. Lényegében előadja, hogy mesterséges az azon alapuló megkülönböztetés, hogy a 2007. március 19-i manipulációról, a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcseréről, vagy pedig az EIRD termékek árával – a jelen esetben az EIRD termékek medián árával – kapcsolatos szándékaikat és stratégiájukat illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréjéről van szó.

73 E kifogással azonban nem lehet egyetérteni. A felperesek által tett megkülönböztetés valójában csak a Bizottság által a megtámadott határozatban tett, a fenti 70. pontban felidézett megkülönböztetés átvétele. Ezenfelül többek között a megtámadott határozat (365), (387), (393) és (442) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e magatartások célja a verseny korlátozása volt, nem csak kollektív, hanem egyedi alapon is.

74 Másodsorban a felperesek megjegyzik, hogy a megtámadott határozat indokolásának bizonyos részeiben a Bizottság nem kizárólag annyiban igazolja a versenykorlátozó cél fennállását, hogy a szóban forgó gyakorlatok torzították az árak összetevőinek rendes alakulását az EIRD termékek ágazatában, hanem az EIRD ügyletek más feltételeinek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett torzítására is hivatkozik. Előadják, hogy mivel ilyen minősítés nem szerepel a megtámadott határozat 1. cikkében, az nem vehető figyelembe a Bizottság által megállapított, cél általi korlátozásnak minősítés igazolása céljából.

75 A Bizottság előadja, hogy a megtámadott határozat rendelkező részének megfogalmazása nem zárja ki, hogy a más üzleti feltételek torzításának fennállására vonatkozó megállapításra hivatkozzon, mivel az egyértelműen szerepel a preambulumbekezdésekben.

76 Emlékeztetni kell arra, hogy valamely aktus rendelkező része elválaszthatatlan annak indokolásától, ezért az aktust – amennyiben az szükséges – az elfogadásához vezető okok figyelembevételével kell értelmezni (lásd: 2007. április 30-i EnBW Energie Baden-Württemberg kontra Bizottság végzés, T-387/04, EU:T:2007:117, 127. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Igaz ugyan, hogy kizárólag valamely határozat rendelkező része alkalmas joghatások kiváltására, a határozat indokolásában megfogalmazott megállapítások alávethetők az uniós bíróság jogszerűségi vizsgálatának annyiban, amennyiben a sérelmet okozó aktus indokolásaként ezen aktus rendelkező részének szükséges alátámasztását jelentik, vagy ha ezen indokolás alkalmas a szóban forgó aktus rendelkező részében hozott döntés lényegének megváltoztatására (lásd: 2009. július 1-jei KG Holding és társai kontra Bizottság ítélet, T-81/07–T-83/07, EU:T:2009:237, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

77 Ennélfogva, mivel a Bizottság a versenykorlátozások fennállására vonatkozó megállapításának alátámasztása céljából nem csupán az árak összehangolását és/vagy rögzítését emelte ki, hanem az EIRD termékek ágazatában más üzleti feltételek torzítását is, többek között a megtámadott határozat

(384), (388), (393), (415), (423) és (488) preambulumbekezdésében, főszabály szerint semmi nem zárja ki, hogy ezt az okfejtést figyelembe vegyék a megtámadott határozat 1. cikke jogszerűségének értékelése céljából, noha az nem utal kifejezetten az említett üzleti feltételekre.

a) A jogalap első, az Euribor 2007. március 19-i manipulációja cél általi versenykorlátozásnak minősítésének vitatásával kapcsolatos részéről

78 A felperesek előzetesen előadják, hogy a bankok kizárólag e szerződések megkötésekor, az annak árát képező rögzített kamatláb alapján folytatnak versenyt az EIRD termékek piacán. Úgy vélik, hogy a Bizottság azon állítása, amely szerint az EIRD feleinek célja pénzforgalmuk optimalizálása, figyelmen kívül hagyja az árjegyzési és a kockázatfedezeti tevékenységeket. Úgy vélik, hogy a jelen ügy eltér a 2017. november 10-i Icap és társai kontra Bizottság ítélet (T-180/15, EU:T:2017:795) alapjául szolgáló ügytől, amelyben az árjegyzési tevékenységek jelentőségét nem vitatták meg, noha abból az következik, hogy az e minőségben eljáró bankok esetében a rögzített kamatlábat eltérően határozzák meg, verseny pedig csak az említett rögzített kamatláb alapján zajlik.

79 Ami a 2007. március 19-i manipulációt illeti, a felperesek lényegében elismerik, hogy annak célja az Euribor-3M csökkentése volt 2007. március 19-én, valamint hogy ezzel összefüggésben a Barclays egyik kereskedője arra hívta fel a HSBC egyik kereskedőjét, hogy kérje meg a kamatlábak beküldéséért felelős személyt arra, hogy 2007. március 19-én alacsony ajánlatot bocsásson ki, amit az meg is tett. Ugyanakkor egyrészt tagadják, hogy e manipuláció célja az EIRD termékek árösszetevőinek és/vagy üzleti feltételeinek torzítása volt, másrészt pedig előadják, hogy a pénzforgalom manipulációjára irányuló cél nem versenyellenes jellegű.

80 Elsősorban a felperesek tagadják, hogy e manipuláció célja az EIRD termékek árösszetevőinek összehangolása és/vagy rögzítése volt, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (411) preambulumbekezdésében hangsúlyozta, mivel e manipuláció az EIRD termékek változó kamatlábát érinti, míg ezek árát a rögzített kamatláb képezi. Az Euribor-3M szerintük nem az EIRD termékek árának meghatározását érintő releváns tényező, illetve ezen ár valamely összetevője. E tekintetben előadják, hogy a Bizottság azon álláspontja, amely szerint a változó kamatláb a rögzített kamatláb meghatározásának egyik eleme az új EIRD ügyletek megkötésekor, szükségképpen új szerződések megkötésén alapul a manipulációt követően. Egy, az ő felkérésükre készült közgazdasági szakértői véleményre hivatkozva a felperesek kifejtik, hogy az érintett kereskedők számára hátrányos lett volna kereskedési pozíciójuk kiigazítása a tervezett manipuláció függvényében. Ebből azt a következtetést vonják le, hogy a megtámadott határozat (411) preambulumbekezdése téves jogalkalmazást, nyilvánvaló értékelési hibát, illetve elégtelen indokolást tartalmaz.

81 Másodsorban a felperesek hangsúlyozzák, hogy a megtámadott határozat láthatóan azt tartalmazza, hogy a 2007. március 19-i manipuláció – az árak rögzítésén kívül – a kereskedők szándékait érintő információcserének minősül, amelynek következtében csökkent az EIRD termékek piacának szerves részét képező bizonytalanság. Kifejtik, hogy a Bizottság nem bizonyította e magatartást a HSBC kereskedői tekintetében. Nem bizonyított, hogy az említett kereskedők kihasználták az információs aszimmetriát, amely lehetővé tette számukra, hogy jobb feltételeket kínáljanak, mint versenytársaik. Tagadják, hogy bizonyítaniuk kell, hogy az összehangolás semmilyen módon nem befolyásolta a HSBC magatartását, és emlékeztetnek arra, hogy a Bizottságnak kell bizonyítania a versenyellenes cél fennállását.

82 Harmadsorban a felperesek előadják, hogy nem lehet figyelembe venni a megtámadott határozat (388) preambulumbekezdésében szereplő azon utalást, amely szerint a manipuláció az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett üzleti feltételek rögzítésének minősül, mivel az nem a megtámadott határozat rendelkező részében szerepel. Ehhez hozzáteszik, hogy a

bizottsági okfejtés e vonatkozása mindenféleképpen elégtelen indokolást jelent, mivel semmilyen magyarázatot nem szolgáltattak. Ez az utalás továbbá téves is, mivel nem a felek valamely szerződésen alapuló jogairól és kötelezettségeiről van szó.

83 Negyedsorban a felperesek előadják, hogy a pénzforgalom manipulációjának célja nem versenyellenes, mivel azt nem a kereskedők közötti versenykorlátozó megállapodás révén érték el. Emlékeztetnek arra, hogy az EIRD termékek piacán a verseny az ügyletek megkötésekor történik, nem pedig az EIRD termékek alapján kifizetett vagy kapott pénzösszegek szintjén. Lényegében tagadják, hogy a pénzforgalom közvetett hatást gyakorolhat az EIRD termékek árára.

84 A Bizottság a jogalap e részének elutasítását kéri.

85 A jogalap e részében az Euribor 2007. március 19-i manipulációjának versenykorlátozó célúnak minősítéséről van szó. A HSBC e manipulációban való érdemi részvételét többek között a megtámadott határozat (271), (275), (289), (322), (328) és (329) preambulumbekezdése taglalja.

86 Ezekből lényegében az tűnik ki, hogy e magatartás az Euribor-3M-re vonatkozó alacsony ajánlatok 2007. március 19-i benyújtásából állt, azért, hogy ezen időpontban csökkentsék e kamatlábat annak érdekében, hogy nyereségre tegyenek szert a derivatívák egy ezen időpontban lejáró kategóriája kapcsán az EONIA alapján indexált derivatívákhoz képest fennálló kamatlábkülönbség („spread”) révén.

87 Közelebbről, e manipuláció elsődlegesen az EIRD termékek egy típusának, az Euribor-3M alapján indexált határidős kamatlábügyleteknek („futures”) a manipulációján alapult. E szerződéstípus révén lényegében a vevőnek tekintett fél esetében a kamatláb rögzített a szerződés során, míg a másik, eladónak tekintett fél esetében változó. A manipuláció abból állt, hogy fokozatosan igen jelentős „vevői”, vagyis olyan kitettséget alakítottak ki, amely után a bank rögzített kamatot kap és változó kamatot fizet, majd a lejárat időpontjára összehangolt magatartással csökkentették a változó kamatláb szintjét.

88 Az EONIA alapján indexált derivatívákkal való kapcsolat abban áll, hogy a kartell résztvevői az Euribor-3M alapján indexált határidős ügyleteikkel kapcsolatos „vevői” kitettségeiket ellentétes kitettségekkel fedezték: vagyis a jelen ügyben ugyanolyan lejáratú, az EONIA alapján indexált swap ügylettel. Amint az a fenti 14. pontban szerepel, az EONIA az EKB által kiszámított napi kamatláb.

89 Ily módon 2007. március 19-én az Euribor kamatlábnak az EONIA kamatlábhoz viszonyított mesterséges csökkentése révén a kartellben részt vevő bankok pénzügyi nyereségre számíthattak.

90 A megtámadott határozat (257) és (258) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e manipuláció ötlete legalább 2007. február 1-jére nyúlik vissza, amikor az a Deutsche Bank, a Barclays és a Société générale kereskedői közötti megbeszéléseken szóba került. Az említett határozat (271) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy 2007. február 12-én a Barclays egy kereskedője tájékoztatta a HSBC egy kereskedőjét e tervről, ugyanezen határozat (275) preambulumbekezdéséből pedig kiderül, hogy e manipuláció kapcsán másnap megbeszélésre is sor került. A megtámadott határozat (289) preambulumbekezdésében egy 2007. február 28-i beszélgetés szerepel ugyanezen két kereskedő között, az Euribor-3M és az EONIA közötti „spread” csökkentése kapcsán. Végül a megtámadott határozat (322) preambulumbekezdése egy 2007. március 19-i megbeszélésre utal, amelynek keretében a Barclays kereskedője arra hívja fel a HSBC kereskedőjét, hogy kérje meg ugyanezen bank Euribor jegyzőit, hogy igen alacsony Euribor-3M jegyzést nyújtson be, amit az sikeresen meg is tett.

91 A felperesek nem vitatják a Bizottság által megállapított tények valós voltát. Ezzel szemben úgy vélik, hogy azok nem alkalmasak a Bizottság által elfogadott, cél általi jogsértésnek minősítés igazolására.

92 A megtámadott határozat (384) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy a 2007. március 19-i manipuláció célja az EIRD termékek alapján teljesítendő pénzforgalom befolyásolása volt az említett manipuláció felei számára kedvező irányba. A megtámadott határozat (411) preambulumbekezdésében, a felperesek egy, a HSBC-nek betudott magatartások cél általi jogsértésnek minősítését cáfoló érvére válaszul a Bizottság lényegében azt hangsúlyozta, hogy az Euribor közvetlenül befolyásolja az EIRD termékek „változó lába” alapján teljesítendő pénzforgalmat, valamint releváns az EIRD termékek „állandó lába” alapján teljesítendő pénzforgalom meghatározása kapcsán is, mivel közvetve figyelembe vették a rögzített kamatláb meghatározásánál, a várt változó kamatlábakon alapuló hozamgörbe révén.

93 A megtámadott határozat (394) preambulumbekezdésében a Bizottság rámutatott, hogy a határozata (392) preambulumbekezdésében ismertetett valamennyi magatartás, a 2007. március 19-i manipulációt is beleértve, a piaci szereplők közötti információs aszimmetria kialakítása révén korlátozta a versenyt, mivel a jogsértés résztvevői egyrészt jobb helyzetben voltak ahhoz, hogy bizonyos pontossággal előre megtudják, hogy az összejátszásban részt vevő versenytársaik milyen szinten rögzítik az Euribort, illetve milyen szinten kellene rögzíteniük azt, másrészt pedig tudták, hogy egy adott időpontban az Euribor mesterséges szinten kerül-e rögzítésre, vagy nem.

94 Ez az okfejtés nem tartalmaz téves jogalkalmazást vagy értékelési hibát.

95 E tekintetben rá kell mutatni, hogy az Euribor manipulációja által a szóban forgó derivatívák által generált pénzforgalomra gyakorolt hatás nyilvánvaló. 2007. március 19-én a résztvevők mesterségesen levitték az Euribor kamatlábait oly módon, hogy az általuk az Euribor alapján indexált határidős ügyleteik „változó lába” alapján fizetendő összegek alacsonyabbak legyenek.

96 Ennélfogva, amikor a HSBC kereskedői e határidős ügyletek „állandó lábáról”, vagyis a nekik teljesítendő kifizetések rögzített kamatlábáról tárgyaltak, ezt annak tudatában tehették, hogy az általuk teljesítendő kifizetéseket meghatározó változó kamatláb alacsony lesz. Ily módon versenyképesebb kamatlábat tudtak kínálni a versenytársaikénál, mivel tudták, hogy az e szerződésekhez kapcsoló pénzmozgások pozitívak maradnak.

97 E magatartás szükségképpen javukra és más piaci szereplők kárára korlátozta a versenyt. Ez nem csak azon partnereik vonatkozásában állt fenn, amelyek esetében az EIRD termékek „változó lába” alapján teljesítendő kifizetéseket mesterségesen csökkentették, hanem azon bankok vonatkozásában is, amelyek „vevő” pozíciót kívántak felvenni a szóban forgó EIRD típust illetően, de nem kötötték meg az ügyletet a manipuláció résztvevői által kínált versenyképesebb kamatláb miatt. E manipuláció továbbá azon piaci szereplők kárára történt, amelyek, mivel nem tudtak a szóban forgó manipulációról, a HSBC-vel és a Barclays-szel ellentétes kereskedési pozíciókat vettek fel. E tekintetben kiemelhető, hogy az e két bank kereskedői által egy közvetlenül a 2007. március 19-i manipulációt követően történt, a megtámadott határozat (329) preambulumbekezdésében hivatkozott telefonbeszélgetés során alkalmazott kifejezések egyértelműek abban a tekintetben, hogy e két kereskedő észlelte a manipulációjuk által versenytársaikra gyakorolt negatív hatásokat.

98 A felperesek által előterjesztett különböző érvek nem alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék e következtetés megalapozottságát.

99 A felperesek által előterjesztett első érvcsoport annak előadásából áll, hogy az Euribor manipulációja nem minősülhet versenykorlátozásnak, mivel lényegében csak az EIRD ügyletek megkötésekor áll fenn versenyhelyzet a bankok között, kizárólag az azok „állandó lába” által előírt, az EIRD termékek árát képező kamatláb alapján.

100 E kifogás abból az előfeltevésből indul ki, hogy az EIRD ügyletek megkötésére kizárólag a rögzített kamatlábon alapuló verseny alapján kerül sor. Amint azonban arra a Bizottság megalapozottan mutatott rá a megtámadott határozatban, a valamely EIRD termék által generált pénzforgalom az

EIRD termék „állandó lába” és „változó lába” alapján teljesítendő kifizetések nettó elszámolásából következik. Ily módon a kereskedő nem csak arra lesz képes a referencia-kamatláb attól függő manipulációja révén, hogy összességében adósi vagy hitelezői pozícióban van, hogy fokozza az EIRD ügyletek alapján zajló, folyamatban lévő kifizetéseket, hanem arra is, hogy az általa kötött szerződések rögzített kamatlábát a kifizetések meghatározása szempontjából releváns időpontokban alkalmazandó változó kamatlábra vonatkozó privilegizált információk birtokában tárgyalja meg. Versenyhelyzete csak jobb lehet az ilyen információkkal nem rendelkező versenytársakkal szemben.

101 A felperesek a közgazdasági szakértői vélemény 347–351. pontjára hivatkozva előadják, hogy nem állt a 2007. március 19-i manipulációban részt vevő bankok érdekében kereskedési pozícióik e manipulációhoz igazítása (lásd a fenti 80. pontot). Ugyanakkor ez az érvelés, valamint az említett szakértői vélemény vonatkozó részei csak azt rögzítő általános megfontolásokat tartalmaznak, hogy nem áll a bankok érdekében az, hogy kedvezőbb feltételeket kínáljanak versenytársaiknál, mivel ez csökkentené az EIRD termékek jövedelmezőségét. Az említett érvelés nem teszi lehetővé annak megcáfolását, hogy a kereskedő, amennyiben a releváns időpontokban alkalmazandó változó kamatlábra vonatkozó privilegizált információkkal rendelkezik, képes meghatározni azt a rögzített kamatlábat, amelyet kínálnia kell annak érdekében, hogy egyrészt biztosítsa az EIRD termék jövedelmezőségét, vagyis azt, hogy pozitív pénzforgalmat generál bankja és negatív pénzforgalmat partnere számára, másrészt pedig, hogy az említett rögzített kamatláb a versenytársai által kínáltnál vonzóbbnak tűnjön a partner számára.

102 E tekintetben rá kell mutatni, hogy nincs ellentmondás egyrészt az érintett bankok azon lehetősége között, hogy versenytársaiknál kedvezőbb feltételeket kínáljanak, másrészt pedig a cél általi jogsértésnek minősítés között. A jelen ügy körülményei között ugyanis e lehetőség az EIRD termékek piacán zajló versenyfolyamat – kizárólag az összejátszásban részt vevő bankok javára történő – módosulásának megnyilvánulása.

103 E következtetést még inkább megalapozzák a 2007. március 19-i manipuláció jellemzői. Ezekből kitűnik, hogy a bankoknak a manipulációra figyelemmel érdekükben állt kereskedési pozíciójuk olyan módosítása, hogy a lehető legnagyobb „vevői” kitettségeket szereznek az Euribor-3M alapján indexált határidős ügyletek tekintetében, e kamatláb összehangolt csökkentésére készülve. E tekintetben sokatmondó, hogy a HSBC kereskedője és a Barclays kereskedője között 2007. március 19-én közvetlenül a manipulációt követően folyt, a megtámadott határozat (329) preambulumbekezdésében hivatkozott telefonbeszélgetés során a HSBC kereskedője láthatóan sajnálta, hogy a manipulációból nem profitált ugyanannyit, mint a Barclays kereskedője, aki jelentősebb „vevői” pozíciót alakított ki.

104 Ennélfogva, figyelemmel az Euribor jelentőségére az e szerződések alapján teljesítendő kifizetések meghatározása szempontjából, el kell utasítani ezt az első, annak bizonyítására irányuló érvcsoportot, hogy a Bizottság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy az Euribor-3M kamatláb 2007. március 19-i manipulációját célzó magatartás versenykorlátozó célú volt. Ebből az is következik, hogy a Törvényszék képes volt jogszerűségi vizsgálatának elvégzésére, valamint hogy a felperesek állításával ellentétben a Bizottság okfejtésének e vonatkozását illetően ebből következően nem elégtelen az indokolás.

105 A második érvcsoport keretében a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság kizárólag az EIRD termékek saját számlára végzett kereskedésére koncentrált, figyelmen kívül hagyva azt, hogy a HSBC kockázatfedezeti és árjegyzési célokból is kereskedett EIRD termékekkel.

106 Az „árjegyző” fogalmát a megtámadott határozat (40) preambulumbekezdése a következőképpen határozza meg: „[a]z árjegyzők olyan magánszemélyek vagy társaságok, akik vagy amelyek kijelentik, hogy képesek és készek pénzügyi termékek, így értékpapírok vagy derivatív pénzügyi termékek vételére vagy eladására, saját maguk által nem az egyes konkrét ügyletek vonatkozásában, hanem általános és folyamatos jelleggel (kötelező érvényű vételi és eladási ár révén) meghatározott árakon”. A felperesek nem vitatják ezt a meghatározást.

107 Mivel általános és folyamatos jelleggel lépnek fel az EIRD termékek piacán, ezek az „árjegyzők” több ügyletet kötnek, mint a többi piaci szereplő, mindig nyereségszerzési céllal. A felperesek érvelése szerint az árjegyző esetében a nyereségre törekvés elsődlegesen az általa kötött számos szerződés eladási és vételi ára közötti különbség, vagyis a „vevői” és „eladói” pozíciói közötti különbség révén érvényesül, nem pedig az egyes szerződések kapcsán a rögzített kamatláb és a változó kamatláb közötti különbség révén.

108 Ugyanakkor noha az árjegyző nyereségre tehet szert az EIRD termékek vételi és eladási ára közötti eltérés kihasználása révén, ez nem zárja ki, hogy nyereséget próbáljon elérni az ugyanazon EIRD termékre vonatkozó rögzített kamatláb és változó kamatláb különbsége révén. Kevéssé tűnik ugyanis valószínűnek, hogy a különösen sok szerződést kötő kereskedő ne venné figyelembe a változó kamatlábra vonatkozó kilátásokat, amikor a rögzített kamatlábon alapuló árat kínál.

109 Ezenfelül a HSBC kereskedőjének „árjegyző” minősége alátámasztja a felperesek arra alapított, a fenti 101–103. pontban megválaszolt érvének életszerűtlenségét, hogy nem állt a HSBC érdekében, hogy kereskedési pozícióit a 2007. március 19-i manipulációhoz igazítsa. Az ügyletenkénti alacsonyabb szintű jövedelmezőség elfogadása ugyanis teljes mértékben logikus a nagyobb számú ügylet megkötése érdekében.

110 Végül, a felperesek részéről annak kiemelését illetően, hogy EIRD ügyleteket kockázatfedezeti célból is kötnek, elegendő azt hangsúlyozni, hogy az EIRD termékek ilyen felhasználása nem változtat azon, hogy az EIRD termékeket az árjegyzők spekulatív célokra is felhasználhatják, amint arra a Bizottság a megtámadott határozat (38) preambulumbekezdésében emlékeztetett.

111 A fentiekre figyelemmel el kell utasítani a felperesek által előadott második érvcsoportot, és meg kell állapítani, hogy a Bizottság megalapozottan rögzítette, hogy a 2007. március 19-i manipuláció, amelyben a HSBC is részt vett, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett cél általi jogsértésnek minősítés alá tartozik.

112 A harmadik érvcsoport keretében a felperesek az üzleti feltételek EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett rögzítésének minősítést kifogásolják, amelyet a Bizottság szintén alkalmazott a 2007. március 19-i manipulációra.

113 Ugyanakkor, mivel a 2007. március 19-i manipulációra alkalmazott, cél általi jogsértésnek minősítést a jogilag megkövetelt módon igazolják a fenti 94–111. pontban kifejtett indokok, ezeket az érveket el kell utasítani mint hatástalanokat. Vonatkozásukban ugyanis alkalmazni lehet azt az állandó ítélkezési gyakorlatot, amely szerint amennyiben valamely határozat egyes indokai önmagukban is a jogilag megkövetelt módon alátámasztják e határozatot, akkor a jogi aktus más indokait érintő esetleges hibák semmi esetre sem érintik annak rendelkező részét (lásd ebben az értelemben analógia útján: 2001. július 12-i Bizottság és Franciaország kontra TF1 ítélet, C-302/99 P és C-308/99 P, EU:C:2001:408, 27. pont; 2006. december 12-i SELEX Sistemi Integrati kontra Bizottság ítélet, T-155/04, EU:T:2006:387, 47. pont).

114 A fentiekre tekintettel a jogalap első részét el kell utasítani.

b) A jogalap második, a HSBC-vel szemben kifogásolt más magatartások cél általi korlátozásnak minősítésével kapcsolatos részéről

115 A jogalap jelen részében a felperesek azt vitatják, hogy a Bizottság cél általi korlátozásnak minősítette azon magatartásokat, amelyek az Euribor 2007. március 19-i manipulációját nem érintik és amelyekre a megtámadott határozatban az egyrészt a „kereskedési pozíciókkal”, másrészt „az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékaikat és stratégiájukat illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető

részletes információkkal” kapcsolatos információcserék megnevezéssel hivatkoznak. E második kategóriát illetően a HSBC-vel szemben az EIRD termékek „medián áraira” vonatkozó információcserékre hivatkoztak.

116 A felperesek megjegyzik, hogy a jogalap jelen részében szereplő információcserék 2007. február 12. és március 27. között történt hat, nem az Euribor manipulációjával kapcsolatos online megbeszélésre szorítkoznak.

117 Előadják, hogy a megtámadott határozatban a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsereként leírt megbeszélések nem voltak elegendőek ahhoz, hogy lehetővé tegyék a szóban forgó kereskedők számára kereskedési pozícióik összehangolását. A felperesek vitatják a 2007. február 12-i és 16-i, illetve március 9-i és 14-i megbeszélések bizottsági értékelését.

118 Ami a megtámadott határozatban az árakkal kapcsolatos stratégiát érintő információcsereként ismertetett megbeszéléseket illeti, a felperesek tagadják, hogy a medián ár olyan „árnak”, „árlistának” vagy „árösszetevőnek” minősül, amely lehetővé teheti e minősítést, és előadják, hogy a medián ár nem bizalmas információ, valamint hogy az ilyen megbeszélések támogatják a versenyt. A felperesek vitatják a 2007. február 14-i és 16-i megbeszélések bizottsági értékelését.

119 A Bizottság erre azzal válaszol, hogy a keresetlevélben vitatott elemek nem kizárólagos illusztrációi az érzékeny információk HSBC részvételével zajlott cseréjének.

120 A Bizottság a megtámadott határozatban a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsereként ismertetett megbeszéléseket illetően hangsúlyozza, hogy bár ezek közül egyesek közvetlenül kapcsolódnak a 2007. március 19-i manipulációhoz, azok önmagukban az EIRD ügyletek alapján zajló kifizetések befolyásolására irányulnak, torzítva a rendes verseny megfelelő működését.

121 A Bizottság a megtámadott határozatban az árakkal kapcsolatos stratégiát érintő információcsereként ismertetett megbeszéléseket illetően úgy véli, hogy a medián árak lehetővé teszik a vevői és eladói árak előrejelzését, valamint hogy ebből következően ezek az információcserék csökkentik az ezen árak valószínű szintjével kapcsolatos bizonytalanságot, továbbá hogy az ilyen megbeszélések tartása nem felel meg az érintett piac rendes működési feltételeinek, és nem kedvező a fogyasztók számára.

122 Fenntartja az általa a megtámadott határozatban a 2007. február 12-i, 14-i és 16-i, illetve március 9-i és 14-i megbeszélések kapcsán rögzített értékeléseket.

123 Előzetesen rá kell mutatni, hogy noha a jelen jogalap első részének vizsgálatából az tűnik ki, hogy a HSBC cél általi jogsértésben való részvétele a jogilag megkövetelt módon bizonyítást nyert, e második rész vizsgálata továbbra is releváns. Az egyéb versenyellenes magatartások fennállása a HSBC-nél ugyanis releváns az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése HSBC általi megsértése súlyának, és ebből következően a vele szemben kiszabott bírság arányosságának értékelésénél. A jogsértés súlyának értékelésénél figyelembe vehető körülmények között ugyanis szerepel a versenyellenes magatartások száma és intenzitása (lásd ebben az értelemben: 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C 386/10 P, EU:C:2011:815, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. szeptember 26-i Infineon Technologies kontra Bizottság ítélet, C-99/17 P, EU:C:2018:773, 197. pont).

124 A Törvényszék megállapítja, hogy a felperesek érvelése két kifogásra bontható attól függően, hogy az a Bizottság által egyrészt a medián árakra vonatkozó információcsereként, másrészt pedig a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsereként ismertetett megbeszélések tekintetében ezen intézmény által elfogadott, cél általi korlátozásnak minősítés megalapozottságára vonatkozik-e.

1) A medián árakra vonatkozó információcserére alkalmazott, cél általi korlátozásnak minősítés megalapozottságát vitató kifogásról

125 Két olyan, 2007. február 14-én (a megtámadott határozat (283)–(285) preambulumbekezdése), illetve 2007. február 16-án (az említett határozat (286)–(288) preambulumbekezdése) tartott megbeszélésről van szó, amelyeken részt vett a HSBC, és amelyek az EIRD termékek (a megtámadott határozatban „mids” néven is említett) medián árát érintették. E megbeszélések a megtámadott határozat (113) preambulumbekezdésének g) pontjában, (358) preambulumbekezdésének g) pontjában, valamint (392) preambulumbekezdésének g) pontjában hivatkozott versenyellenes magatartások kategóriájába tartoznak (az EIRD termékek árának rögzítésével kapcsolatos szándékaikat és stratégiájukat illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréje).

126 Ugyanúgy, mint a 2007. március 19-i manipuláció esetében, az ilyen információcsere cél általi korlátozásnak minősítését a Bizottság a megtámadott határozat (394) preambulumbekezdésében a piaci szereplők közötti információs aszimmetria kialakítására hivatkozva igazolta, mivel a jogsértés résztvevői egyrészt jobb helyzetben voltak ahhoz, hogy bizonyos pontossággal előre megtudják, hogy az összejátszásban részt vevő versenytársaik milyen szinten rögzítik az Euribort, illetve milyen szinten kellene rögzíteniük azt, másrészt pedig tudták, hogy egy adott időpontban az Euribor mesterséges szinten kerül-e rögzítésre, vagy nem.

127 Az indokolásnak közelebbről a medián árakra vonatkozó elemei a megtámadott határozat más részeiben szerepelnek.

128 Ily módon a megtámadott határozat (32) preambulumbekezdésében kiemelésre kerül, hogy a „run” vagy „mids” kifejezések „egyszerűen megmagyarázva […] úgy írhatók le, mint egyes standard pénzügyi termékekkel kapcsolatban egy kereskedő, egy kereskedési részleg vagy egy bank árlistái”. Az említett határozat (34) preambulumbekezdésében az szerepel, hogy a „mid” kifejezés „egy adott termék vonatkozásában a vevői és eladói (például kapott, modellezett, jegyzett vagy kereskedési) árak medián vagy átlagárára vonatkozik[; e]zek gyakran megbízható becslései azon árnak, amelyen egy árjegyző kereskedne egy ügyféllel, különösen akkor, ha a piac likvid, a vevő/eladó eltérés pedig […] korlátozott”.

129 Továbbra is a megtámadott határozat (34) preambulumbekezdésében a Bizottság arra a körülményre hivatkozott, hogy egy bank kifejtette neki, hogy „a derivatívakereskedők a hozamgörbéiken mediánpontokat használnak azon vevői vagy eladói árak meghatározására, amelyekre a piacon ajánlatot tesznek[;] a versenytárs medián árának ismeretében, noha nem a valódi ügyleti árról van szó, a derivatívakereskedő jobban meg tudja határozni versenytársai tényleges vevői és eladói árait […; a] medián árakat az árak meghatározására, a kereskedési pozíciók kezelésére és a portfolió értékelésére használják”.

130 A megtámadott határozat (419) preambulumbekezdésében a Bizottság a felperesek érveire válaszolva rámutatott, hogy a medián ár az egyes kereskedők EIRD termékek valós áraival kapcsolatos becslését jelenti, valamint hogy annyi medián árra vonatkozó becslés van, mint piaci szereplő, „mivel a »mid« az árra vonatkozó egyedi felfogást jelent, és ennélfogva az az árral kapcsolatos szándékot mutatja”. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy a felperesek maguk hangsúlyozták, hogy az „eladói árat” általában kissé a medián ár felett, míg a vevői árat kissé a medián ár alatt rögzítik, valamint hogy a „mid” ingadozásai „jellemzően egyszerre a vétel és a kínálat párhuzamos ingadozásait eredményezik”, továbbá hogy ennélfogva az árakhoz közeli indikatív értékről van szó.

131 A Bizottság elemezte továbbá a kicserélt információk titkos vagy nem titkos jellegének, valamint a piac átláthatósága szintjének kérdését is.

132 Ily módon a megtámadott határozat (395) preambulumbekezdésében a Bizottság kiemelte, hogy ezek az információcserék jóval túlmentek a nyilvános információk cseréjén, és azok célja a felek közötti átláthatóság fokozása, és ennélfogva a piac szerves részét képező szokásos bizonytalanságok csökkentése volt a felek javára és más piaci szereplők kárára.

133 Ehhez hasonlóan a megtámadott határozat (399)–(402) preambulumbekezdésében a Bizottság elutasította az arra alapított érvelést, hogy a kicserélt információk nem voltak érzékeny jellegűek, mivel a nyilvánosság azokhoz nagyrészt hozzáfért. Úgy ítélte meg, hogy a pontos jegyzési információk nem hozzáférhetőek széles körben az EIRD termékek piacán, kifejtve, hogy az iratokból kitűnik, hogy a piaci szereplők nyilvános platformjain néha tudatosan nem megbízható információkat közölnek, valamint hogy a kereskedőknek szükségük van a más kereskedők által rögzített árakra vonatkozó információkra saját árgörbéik kiigazítása végett.

134 A megtámadott határozat (403) preambulumbekezdésében a Bizottság nem fogadta el az ezen információcserék jogszerű céljára alapított érvelést, lényegében azzal az indokkal, hogy azokra nem az érintett kereskedők közötti ügyletek megkötése érdekében került sor. Azt is hangsúlyozta, hogy az árjegyzők közötti ilyen információcserék kizárólag közöttük eredményeznek fokozottabb átláthatóságot, és nem szolgálják az összes piaci szereplő javát.

135 Ezenkívül a megtámadott határozat (431) preambulumbekezdésében a Bizottság cáfolta, hogy az EIRD termékek piacának egyes jellemzői, többek között gyors és átmeneti jellege, azt jelentik, hogy összejátszásra csak az egyedi tárgyalások konkrét részleteivel, így a jövőbeli egyedi ügyletekkel kapcsolatos pontos adatokra vonatkozó gyakori kommunikáció révén kerülhetne sor. Megismételte, hogy „a legtöbb tőzsdén kívül értékesített EIRD termék ügyleti adataival (ár és volumen) kapcsolatos információcsere nem nyilvános, továbbá[, hogy] a pontos információk hasznosak voltak a kereskedők számára”.

136 A 2007. február 14-i beszélgetésre a megtámadott határozat (283)–(285) preambulumbekezdésében hivatkoznak. Ebben a HSBC kereskedője hangsúlyozza a Barclays kereskedője felé, hogy a Deutsche Bank kereskedője közzéteszi egyes árait Bloomberg képernyőjén, amire a Barclays kereskedője úgy felel, hogy ezek az árak csak indikatív jellegűek. Ezt követően a megtámadott határozat emlékeztet arra, hogy „[a Barclays kereskedője] ezt követően [a HSBC kereskedőjének] pontos augusztusi árairól érdeklődik[…; a HSBC kereskedője] azt válaszolja, hogy »4,012«, és a beszélgetésből való kilépés előtt kicsivel kiemeli, hogy a piacon 4,005–4,015 értékű ajánlatot kapott”. A Bizottság ebből a beszélgetésből azt a következtetést vonja le, hogy „[a Barclays kereskedője] egy potenciális ügylet összefüggésén kívül az árak rögzítésére vonatkozó pontos információkat kér [a HSBC kereskedőjétől], és e kérdésre [a HSBC kereskedője] válaszol […]”.

137 A 2007. február 16-i megbeszélést illetően a megtámadott határozat (286)–(288) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy „[a HSBC kereskedője] és [a Barclays kereskedője] kölcsönösen tájékoztatják egymást egy EONIA [alapján indexelt] swap (»T’as quoi 10/11 sp eonia?«) és egy [határidős kamatláb-megállapodás] (»et sur le 1011 Jsp fra?«) átlagárai kapcsán. [A HSBC kereskedője] nem biztos az EONIA swap árát illetően (»je dois être à la rue […] 4,06?« »g 4,0625 en mid«), de [a Barclays kereskedője] megnyugtatja (»non, ça va«), majd közli az ügyleti árakat, hozzátéve, hogy hasznot ért el [a határidős kamatláb-megállapodáson] két másik, ugyanazon szerződésért eltérő árat kínáló piaci szereplővel kötött ügyletek révén”.

138 A Bizottság nem tévedett annak megállapításakor, hogy a medián árakkal kapcsolatos, e két megbeszélés során történt információcsere versenykorlátozó célú volt.

139 Elsősorban ki kell emelni, hogy a medián árakra vonatkozó információk a felperesek állításával ellentétben relevánsak az árak rögzítése szempontjából az EIRD termékek ágazatában.

140 Először is a felek között nem vitatott, hogy az EIRD termékek rögzített kamatlábának a kereskedő általi megállapítása azon alapul, amit az a medián árnak tekint: azaz kissé a medián ár alatt a „vevői ára” vonatkozásában és kissé felette az „eladói ára” vonatkozásában, amint arra a Bizottság a megtámadott határozat (419) preambulumbekezdésében emlékeztetett.

141 Másodszor azt is meg kell állapítani, hogy a versenytárs medián árának ismerete lehetővé teszi az azzal kapcsolatos érzékelésének értékelését, hogy mennyi lesz az EIRD termék változó kamatlába a rögzítés időpontjában, a megtámadott határozat (34) preambulumbekezdésében említett hozamgörbe alkalmazásával, legalábbis a rövid lejáratú EIRD termékek esetében. A felperesek ugyanis, amikor a tárgyaláson azt a kérdést intézték hozzájuk, hogy egy EIRD termék hozamgörbéjét valamennyi piaci szereplő ismeri-e, vagy az az egyes szereplők egyedi észlelésétől függ, maguk is kiemelték, hogy az említett hozamgörbe objektív jellegű, és nem az e terméktípus kapcsán végzett egyedi értékelésből következik.

142 Másodsorban rá kell mutatni, hogy a szabályozott piacon értékesített derivatívákkal ellentétben az „OTC” (over the counter), vagyis tőzsdén kívül értékesített derivatívák esetében a medián árakkal kapcsolatos információk nem nyilvánosak. Noha ugyanis a felek között nem vitatott, hogy ezek az információk elérhetők vagy levezethetők valamennyi, valamely szabályozott piacon működő gazdasági szereplő számára, ez nem áll fenn az „OTC” derivatívák esetében.

143 Az vitathatatlan, hogy az ilyen termékekre vonatkozó medián árakra vonatkozó információkat közvetlenül bizonyos kereskedők, illetve közvetve brókercégek nyilvánosságra hozhatják. Mindazonáltal az ilyen információk általában nem hozzáférhetők, és nem feltétlenül megbízhatóak, amint azt a fenti 136. pontban hivatkozott, a HSBC kereskedője és a Barclays kereskedője között a Deutsche Bank kereskedője által Bloomberg oldalán közétett medián árak kapcsán 2007. február 14-én folytatott beszélgetés is tanúsítja.

144 Harmadsorban emlékeztetni kell arra, hogy meg lehet különböztetni egyfelől azon versenytársat, amely független módon tallózza az információkat, vagy a jövőbeni árakról tárgyal az ügyfelekkel vagy harmadik felekkel, és másfelől azon versenytársat, amely saját referenciaárainak meghatározását megelőzően tárgyal más versenytársakkal az árképzést meghatározó tényezőkről és az árak változásáról. Míg ugyanis az első magatartás semmilyen nehézséget nem okoz a szabad és torzításmentes verseny szempontjából, a második magatartás esetében ez nem mondható el, mivel az ellentmond azon követelménynek, mely szerint minden gazdasági szereplőnek önállóan kell meghatároznia a belső piacon folytatni kívánt politikáját, amely önállósági követelmény szigorúan kizárja a gazdasági szereplők közötti bármely olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatfelvételt, amelynek célja vagy hatása, hogy egy tényleges, illetve lehetséges versenytárs piaci magatartását befolyásolja, vagy az ilyen versenytárs előtt felfedje az adott vállalkozás által elhatározott vagy tanúsítani kívánt piaci magatartást (lásd: 2013. március 14-i Dole Food és Dole Germany kontra Bizottság ítélet, T-588/08, EU:T:2013:130, 291. és 292. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

145 Ezenkívül a versenytársak között egy, az árak meghatározása szempontjából releváns, nem nyilvános adattal kapcsolatos információcsere a verseny szempontjából még inkább érzékeny, ha „árjegyzőként” működő kereskedők között zajlik, figyelemmel ezek jelentőségére az EIRD termékek piacán. Amint azt a Törvényszék a fenti 106. és 107. pontban kiemelte, az „árjegyzők” általános és folyamatos jelleggel lépnek fel, tehát több ügyletet kötnek, mint a többi piaci szereplő. A piaci verseny tiszteletben tartása szempontjából még inkább alapvető fontosságú, hogy áraik meghatározása autonóm módon történjen.

146 Negyedsorban rá kell mutatni, hogy a HSBC és a Barclays kereskedői közötti, 2007. február 14-én és 16-án folyt megbeszélések pontos és a másik fél által felhasználható információkra vonatkoztak.

147 Ily módon a 2007. február 14-i megbeszélés egészéből az tűnik ki, hogy a HSBC kereskedője nemcsak közli medián árát (4,012) és a neki ajánlott ügyleti árakat (4,004/4,0015), hanem a két kereskedő megosztja egymással az árak szintjével és alakulásával kapcsolatos benyomásait is.

148 A 2007. február 16-i megbeszélést illetően a felperesek által a kifogásközlésre tett észrevételeikben szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy a HSBC és a Barclays kereskedői megvitatták egy, az EONIA-n alapuló, tíz hónap múlva kezdődő, egy hónappal későbbi rögzítési időpontú swap (10/11 swap EONIA) medián árára vonatkozó értékelésüket, és összehasonlították azt az ugyanezen időpontokra vonatkozó, az Euriboron alapuló határidős kamatláb-megállapodás medián árával. E megbeszélésből kitűnik egyrészt az, hogy a HSBC kereskedője a Barclays kereskedője véleményének megismerését követően átértékelte az EONIA-n alapuló swapra vonatkozó medián árát, másrészt pedig, hogy a felek megtárgyalták, hogy milyen árkülönbségnek kellene lennie e két derivatíva között.

149 Ötödsorban ki kell emelni, hogy a felpereseknek az árjegyzők között a medián árakat illetően folytatott információcsere állítólagos „versenyt elősegítő” jellegére vonatkozó érvelésének nem lehet helyt adni. A felperesek lényegében arra hivatkoznak, hogy a medián árakkal kapcsolatos információcsere szerves része az EIRD termékek piacán működő kereskedők, konkrétabban az árjegyzők tevékenységének, a kockázatok csökkentése céljából, és az lehetővé teszi az eladási és a vételi árfolyamok közötti eltérések csökkentését az ügyfelek javára.

150 Az igaz, hogy a fenti 57. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján a cél általi jogsértésnek minősítés vizsgálata során figyelembe kell venni a piac azon gazdasági és jogi hátterét, amelybe az információcsere illeszkedik.

151 Az is vitathatatlanul helytálló, hogy az EIRD termékek piaca egy különleges tulajdonsággal rendelkezik. Gyakori, hogy a bankok egymás között kockázatfedezeti célból EIRD ügyleteket kötnek. Másként fogalmazva, a piac jellege azt vonja maga után, hogy a bankok, különösen az árjegyzőként eljáró bankok, amelyek az EIRD termékek kínálata terén potenciális ügyfeleik versenytársai, kénytelenek egymással is kereskedni, és ebből következően ilyenkor bizalmas információkat megosztani egymással.

152 Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy az EIRD termékek piacának e gazdasági és jogi vonatkozását a Bizottság figyelembe vette, mivel elemzéséből kizárta a szerződéses tárgyalások keretében kicserélt információkat.

153 Meg kell állapítani, hogy a felperesek érvelése túllép a pusztán az EIRD termékek piaca gazdasági és jogi háttere figyelembevételének elmaradásával kapcsolatos kifogás keretein, és azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a kereskedők közötti megbeszélések esetleges versenyt támogató hatásait.

154 E tekintetben rá kell mutatni, hogy az alapügylet járulékos korlátozásai kivételével (lásd: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) kizárólag az EMUSZ 101. cikk (3) bekezdésének értékelésével összefüggésben lehet figyelembe venni az esetleges versenyt támogató hatásokat. Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy az uniós versenyjogban nem ismerhető el a „józan mérlegelés elvének” létezése, vagyis a megállapodás versenyt támogató és versenyellenes hatásait mérlegelő vizsgálat annak az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésén alapuló minősítése során (2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 65. pont; lásd továbbá ebben az értelemben: 2003. október 23-i Van den Bergh Foods kontra Bizottság ítélet, T-65/98, EU:T:2003:281, 106. pont).

155 Ennélfogva a felpereseknek vagy azt kell bizonyítaniuk, hogy a medián árakkal kapcsolatos megbeszélések közvetlenül kapcsolódtak és szükségesek voltak az EIRD termékek piacának működéséhez, vagy azt, hogy azok megfeleltek az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

156 Egyrészt ki kell emelni, hogy a jelen keresetben a felperesek nem azt kifogásolják, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdését.

157 Másrészt, amennyiben a felperesek érvelése úgy értelmezhető, mint amely azt állítja, hogy az árjegyzők között a medián árakkal kapcsolatban folytatott információcsere elválaszthatatlan az EIRD termékek piacának működésétől, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amennyiben valamely meghatározott ügyletre vagy tevékenységre – semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva – nem terjed ki az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom elve, ezen ügylet vagy e tevékenység egy vagy több résztvevője kereskedelmi önállóságának korlátozására sem terjed ki az említett tilalom elve akkor, ha e korlátozás az említett ügylet vagy tevékenység megvalósításához objektíve szükséges, és azok célkitűzésével arányos (lásd: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amikor ugyanis az ilyen járulékos korlátozásnak minősülő korlátozás nem választható el az alapügylettől vagy az alaptevékenységtől azok létének és céljainak veszélyeztetése nélkül, meg kell vizsgálni e korlátozás EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségét azon alapügylet vagy alaptevékenység EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségével együtt, amelynek a korlátozás a járulékos részét képezi, noha első látásra úgy tűnhet, hogy külön vizsgálva az ilyen korlátozásra kiterjed az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom elve (2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 90. pont).

158 Ahhoz, hogy a korlátozást járulékosnak lehessen minősíteni, egyrészt azt kell megvizsgálni, hogy a korlátozás objektív módon szükséges-e az alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához, másrészt pedig azt, hogy e korlátozás arányos-e ahhoz képest (2001. szeptember 18-i M6 és társai kontra Bizottság ítélet, T-112/99, EU:T:2001:215, 106. pont; 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 64. pont)

159 Ami az első feltételt illeti, az ítélkezési gyakorlat szerint meg kell vizsgálni, hogy ezen ügylet vagy tevékenység megvalósítása a szóban forgó korlátozás hiányában lehetetlen lenne-e. Így az a tény, hogy az említett ügylet vagy tevékenység a szóban forgó korlátozás hiányában egyszerűen nehezebben megvalósítható vagy kevésbé előnyös, nem tekinthető úgy, hogy e korlátozásnak olyan „objektíve szükséges” jelleget kölcsönöz, amely megkövetelt ahhoz, hogy járulékosnak lehessen minősíteni. Az ilyen értelmezés ugyanis e fogalmat minden olyan korlátozásra kiterjesztené, amely nem szigorúan elengedhetetlen az alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához. Az ilyen eredmény sértené az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatékony érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 91. pont).

160 Ez az első feltétel a jelen ügy körülményeire alkalmazva annak vizsgálatát jelenti, hogy az EIRD termékek piacának működése lehetetlenné válik-e az árjegyzők közötti, a medián árakat illetően folytatott információcsere nélkül. E tekintetben elegendő azt hangsúlyozni, hogy vitathatatlan, hogy a felperesek beadványaikban hivatkoznak azokra a versenyt támogató hatásokra, amelyekkel a kereskedők között folytatott ilyen információcsere járhat, mivel az lehetővé tette számukra a pozícióik fedezését biztosító szinttel kapcsolatos bizonytalanság csökkentését, és így kedvezőbb árak kínálását. A felperesek azonban nem bizonyítják, hogy a tőzsdén kívül értékesített derivatívák piaca nem tudna működni az ilyen, árjegyzőként eljáró kereskedők közötti információcsere nélkül. Ez az első feltétel nem teljesül tehát a jelen ügyben.

161 Ezen okok összessége miatt a felperesek első kifogását el kell utasítani.

2) A kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcserére alkalmazott cél általi korlátozásnak minősítés megalapozottságát vitató kifogásról

162 A jelen kifogás keretében a Bizottság által a megtámadott határozat
(271)–(276) preambulumbekezdésében (2007. február 12-i megbeszélés),
(286)–(288) preambulumbekezdésében (2007. február 16-i megbeszélés),
(295) preambulumbekezdésében (2007. március 9-i megbeszélés),
(296)–(298) preambulumbekezdésében (2007. március 14-i megbeszélés) ismertetett magatartásoknak tulajdonított minősítést kifogásolják. Ellenkérelmében a Bizottság előadja, hogy 2007. február 13-án és 28-án, valamint március 19-én szintén sor került a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos megbeszélésekre.

163 A Bizottság által hivatkozott, 2007. február 13-i és 28-i, valamint március 19-i megbeszéléseket illetően elegendő azt kiemelni, hogy ezek mindegyikére az Euribor 2007. március 19-i manipulációjának érdekében került sor, illetve ahhoz kapcsolódtak, valamint hogy ennélfogva a Törvényszék már megállapította, hogy azok egy versenyellenes célú magatartás részét képezték. A felperesek mindemellett a jogalap jelen részében nem vitatják a velük szemben alkalmazott cél általi korlátozásnak minősítést.

164 Hasonló következtetést kell levonni a 2007. február 12-i és 16-i megbeszélést illetően, mivel a Törvényszék már megállapította, hogy a Bizottság megalapozottan fogadta el ezek kapcsán a cél általi versenykorlátozásnak minősítést. Egyrészt a jelen jogalap első részéből kitűnik, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy a 2007. február 12-i megbeszélés az Euribor 2007. március 19-i manipulációjának körébe tartozik, és ennek alapján részét képezi az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése megsértésének. Másrészt a jogalap jelen részének első kifogásával összefüggésben kifejtett okokból a Bizottság azt is megalapozottan állapította meg, hogy a 2007. február 16-i megbeszélés szintén az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése megsértésének részét képezi, amennyiben az a medián árakkal kapcsolatos információcseréből állt. Ennélfogva nem kell megvizsgálni, hogy ugyanezen magatartás más okból is cél általi jogsértésnek minősül-e.

165 Ennélfogva kizárólag a 2007. március 9-i és 14-i megbeszéléseket kell megvizsgálni.

166 E megbeszélések a megtámadott határozat (113) preambulumbekezdésének b) pontjában, (358) preambulumbekezdésének b) pontjában, valamint (392) preambulumbekezdésének b) pontjában (az EIRD termékekkel kapcsolatos kereskedési pozícióikat/kitettségeiket illető információcsere a kereskedők között), illetve a megtámadott határozat (113) és (358) preambulumbekezdésében, valamint (392) preambulumbekezdésének c) pontjában (a kereskedési pozícióik összehangolásának lehetőségével kapcsolatos információcsere a kereskedők között) hivatkozott versenyellenes magatartások körébe tartoznak.

167 A megtámadott határozat (394) és (395) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a 2007. március 19-i manipuláció, valamint a medián árakkal kapcsolatos információcsere tekintetében alkalmazott megfontolás igazolja a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsere tekintetében alkalmazott cél általi jogsértésnek minősítést, vagyis az, hogy a résztvevőket a kedvező információs aszimmetria helyzetébe hozta, fokozva az átláthatóságot a felek között és érzékelhetően csökkentve a piac szerves részét képező szokásos bizonytalanságokat.

168 Ki kell emelni, hogy a megtámadott határozatban a „kereskedési pozíció” semmilyen meghatározása nem szerepel. Az említett határozatban történő különböző alkalmazásaiból ugyanakkor kitűnik, hogy e kifejezés egy kereskedő befektetési portfoliójának összetételére („book”), illetve az EIRD termékek piacán fennálló kitettségeinek szintjére és irányára vonatkozik.

169 Az indokolásnak konkrétan a kereskedési pozíciókra vonatkozó elemei a megtámadott határozat más részeiben szerepelnek.

170 Ily módon a megtámadott határozat (390) preambulumbekezdésében a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az RBS szerint minden árjegyző ügyleti jegyzőkönyvet vezet, amely a szerződések jegyzékéből áll, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy „kereskedési pozíciók kölcsönös megosztása révén az árjegyzők következtetni tudnak egymás e szerződésekkel kapcsolatos keresletére és kínálatára, és saját hasznukra ki tudják használni ezen információkat[; ez] ügyleti modelljeik kiigazítását eredményezheti, és lehetővé teheti számukra, hogy tájékozottabbak legyenek, mint a versenytárs árjegyzők és más piaci szereplők”.

171 A megtámadott határozat (417) preambulumbekezdésében a Bizottság kifejtette, hogy „a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsere […] annak ellenőrzését szolgálta, hogy a felek kereskedelmi érdekei egybevágnak-e, mielőtt további összehangolt intézkedéseket hozhatnának az EIRD termékek értékének befolyásolása céljából a kartellben részt nem vevő versenytársak kárára”. Ehhez hozzátette, hogy „az EIRD termékek nem átlátható piacán […] az ilyen információk megosztása lehetővé tette a kartell résztvevői számára, hogy tájékozottabbak legyenek, mint más piaci szereplők”. Ugyanebben a preambulumbekezdésben a Bizottság azt is hangsúlyozta, hogy „kereskedési pozícióik megosztásával, és így azáltal, hogy képesek voltak saját ügyleti modelljeik kiigazítására, a kartell résztvevői befolyásolni tudták portfolióik értékét, ezáltal közvetve [az EUMSZ] 101. cikk (1) bekezdés[ének a) pontja] értelmében véve befolyásolták az üzleti feltételeket, és ténylegesen hatást gyakoroltak a verseny szerkezetére az EIRD termékek piacán”.

172 A HSBC egyik kereskedője és a Deutsche Bank egyik kereskedője között folyt 2007. március 9-i beszélgetésre a megtámadott határozat (295) preambulumbekezdése hivatkozik. A Bizottság e preambulumbekezdésben úgy vélte, hogy e beszélgetés fontos szereplők konkrét kereskedési pozícióira vonatkozott, valamint hogy arra egy potenciális ügylet összefüggésén kívül került sor.

173 A 2007. március 14-i megbeszélésre a megtámadott határozat (296)–(298) preambulumbekezdése hivatkozik. Ezekből kitűnik, hogy az említett beszélgetés az EONIA és az Euribor-1M kamatlábai közötti különbséggel kapcsolatos múltbeli spekulációkra vonatkozott, amelyekkel összefüggésben a HSBC kereskedője veszített, míg a Barclays kereskedője jelentős pénzügyi nyereséget ért el. Ezenkívül a Barclays kereskedője kifejti a másik résztvevőnek, hogy álláspontja szerint miként működött a piac, valamint hangsúlyozza, hogy ennek a júniusi lejáratok esetében is ugyanígy kellene lennie.

174 Az e megbeszélések vonatkozásában alkalmazott cél általi korlátozásnak minősítés megalapozottságának értékelése céljából emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság azt állapította meg, hogy e megbeszélések hozzájárultak az EIRD termékek ágazatában az árak összetevői rendes alakulásának torzításához. Ezenkívül többek között a megtámadott határozat (417) preambulumbekezdésében a Bizottság azt is megállapította, hogy a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos beszélgetések befolyásolták az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése a) pontjának értelmében vett egyéb üzleti feltételeket.

175 E második minősítést illetően, bár az főszabályként a fenti 74–77. pontban kifejtett okokból figyelembe vehető, noha nem a megtámadott határozat rendelkező részében szerepel, ennek azonban az a feltétele, hogy azt a jogilag megkövetelt módon indokolják.

176 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 296. cikkben előírt indokolásnak a kérdéses aktus jellegéhez kell igazodnia, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie az aktust kibocsátó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedést igazoló indokokat, illetve hogy az illetékes bíróság gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét. Különösen, ami az egyedi határozatok indokolását illeti, az azok indokolására vonatkozó kötelezettség célja – a bírósági felülvizsgálat lehetővé tételén kívül – így az érintett részére elegendő tájékoztatás biztosítása annak eldöntéséhez, hogy a határozat adott esetben valamely, az érvényességének vitatását lehetővé tevő hibában szenved-e (lásd: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

177 Márpedig, amint azt megalapozottan jegyzik meg beadványaikban a felperesek, a megtámadott határozat nem teszi lehetővé annak azonosítását, hogy melyek azok az „egyéb üzleti feltételek”, amelyeket a kereskedési pozíciókat érintő, a HSBC részvételével történő információcserét követően összehangoltak. Ebből az következik, hogy az ilyen igazolás nem felel meg a fenti 176. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban felidézett feltételeknek, és ennélfogva nem vehető figyelembe a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsere tekintetében alkalmazott cél általi korlátozásnak minősítés megalapozottságának felülvizsgálata során.

178 Ennélfogva a jelen kifogással összefüggésben azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság megalapozottan állapíthatta-e meg, hogy az ilyen információcsere torzította az árak összetevőinek rendes alakulását az EIRD termékek ágazatában.

179 E tekintetben elsősorban arra kell rámutatni, hogy a versenytársak között befektetési portfolióik összetételére vagy kitettségeik szintjére vonatkozóan folytatott információcsere nem ugyanannyira releváns az EIRD termékek piacán az árak rögzítése szempontjából, mint a medián árakra vonatkozó információk cseréje. Míg ugyanis a fenti 139–141. pontban kifejtett okokból az ilyen, a medián árakra vonatkozó információk megkönnyítik a versenytárs által valamely derivatíva vonatkozásában kínált rögzített kamatláb azonosítását, és annak észlelését, hogy milyen lesz a változó kamatláb a rögzítés időpontjában, addig ez nem áll az EIRD termékek kamatlábát közvetlenül nem érintő kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcserére.

180 Amikor a tárgyaláson ezzel kapcsolatban kérdést intéztek hozzá, a Bizottság maga is elismerte, hogy a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsere jellegénél fogva nem rendelkezik ugyanolyan versenykorlátozó tartalommal, mint a medián árakra vonatkozó információcsere.

181 E következtetést a megtámadott határozat olvasata is megerősíti. A határozatból kitűnik, hogy a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcserék többsége inkább más, bizonyítottan versenykorlátozó célú versenykorlátozó gyakorlatokat egészített ki. Ily módon a megtámadott határozat (417) preambulumbekezdésében a Bizottság kiemeli, hogy „a kereskedési pozíciókkal kapcsolatos információcsere […] annak ellenőrzését szolgálta, hogy a felek kereskedelmi érdekei egybevágnak-e, mielőtt további összehangolt intézkedéseket hozhatnának az EIRD termékek értékének befolyásolása céljából a kartellben részt nem vevő versenytársak kárára”.

182 Ily módon az azon, kereskedési pozíciókkal kapcsolatos megbeszélések nagy része, amelyeken a HSBC kereskedői részt vettek, az Euribor 2007. március 19-i manipulációjához kapcsolódott. Ez a helyzet a Barclays kereskedőjével 2007. február 12-én, 13-án és 28-án, valamint március 19-én tartott megbeszélésekkel.

183 Eltérő viszont a helyzet a 2007. március 9-i és 14-i megbeszélések kapcsán, amelyekre nem az Euribor 2007. március 19-i manipulációja céljából került sor.

184 Másodsorban, a fenti 54., 55., 59. és 62. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy bár a versenytársak közötti információcsere akkor bizonyulhat ellentétesnek a versenyszabályokkal, amennyiben az érintett piac működését illetően a bizonytalanság fokát csökkenti vagy megszünteti, aminek következménye a vállalkozások közötti verseny korlátozása, a cél általi jogsértésnek minősítést ezek közül azon információcserék részére kell fenntartani, amelyek a verseny tekintetében elegendő károssági fokot mutatnak, így nem szükséges megvizsgálni hatásaikat. Ez a helyzet különösen az olyan információcsere esetében, amely alkalmas arra, hogy megszüntesse az érdekelt felek bizonytalanságát a piaci magatartás érintett vállalkozások által végrehajtani kívánt változtatásának időpontját, mértékét és módszereit illetően.

185 Harmadsorban ebből következően meg kell vizsgálni, hogy a 2007. március 9-i és 14-i megbeszélések során kicserélt információk csökkentették vagy megszüntették-e a piaci bizonytalanság fokát oly módon, hogy abból a Bizottság azok hatásainak vizsgálata nélkül azt a következtetést vonhatta le, hogy az kihatott az árak összetevőinek rendes alakulására az EIRD termékek ágazatában.

186 Ami először a 2007. március 9-i megbeszélést illeti, hangsúlyozni kell, hogy a megtámadott határozat (295) preambulumbekezdésében a Bizottság azt kifogásolja, hogy a HSBC kereskedője tájékoztatta a Deutsche Bank kereskedőjét kereskedési pozícióiról, kijelentve többek között, hogy „j'ai fait la patte 5 ans […] je suis flattener à des niveau[x] imbattables! et je reste short du court euro", amire a HSBC kereskedője úgy válaszolt, hogy „bravo bien joué". Azt is kifogásolja továbbá, hogy HSBC kereskedője ugyanezen beszélgetés során portfoliója kapcsán azt írta, hogy „flattener euro maintenant 2–5 ans short de juin et sept 7 euribor", amit a Bizottság úgy értelmezett, hogy az előre jelzi „a kettő és öt év közötti lejáratú EIRD termékek árára vonatkozó spread csökkenését, valamint azt, hogy [a HSBC kereskedője] short kereskedési pozíciót vesz fel a 2007. júniusban és szeptemberben lejáró szerződések kapcsán". A Bizottság azt is megjegyezte, hogy a Deutsche Bank kereskedője úgy válaszolt, hogy: „moi j'ai pas de h8 et de 2y!", amit a Bizottság úgy értelmezett, hogy az azt jelenti, hogy nem rendelkezett „2008 márciusában lejáró szerződésekkel, sem két évre szóló EIRD ügylettel".

187 Vitathatatlanul meg kell állapítani, hogy a kereskedők megvitatták portfoliójuk összetételét, ily módon bizalmas információkat cserélve egy potenciális ügylet összefüggésén kívül.

188 Ugyanakkor ellentétben a Bizottság által kifejtettekkel, a Bizottság nem bizonyítja a jogilag megkövetelt módon azt, hogy e megbeszélés olyan információs előnyt biztosított a kereskedők számára, amely lehetővé tehette számukra ebből következően kereskedési stratégiáik kiigazítását.

189 Egyrészt ugyanis e beszélgetés alapján az a benyomás alakul ki, hogy a HSBC kereskedője dicsekszik a Deutsche Bank kereskedőjének egy általa elért sikeres ügylettel, az utóbbi pedig gratulál neki. A szolgáltatott, kevéssé pontos és kevéssé részletes információk alapján e beszélgetés nem tekinthető egy olyan „stratégia" ismertetésének, amelynek kizárólag a Deutsche Bankhoz tartozó kereskedő általi megismerése olyan kedvező helyzetbe hozta azt a versenytársaihoz képest, hogy a Bizottság az alapján megállapíthatta, hogy az említett beszélgetés versenykorlátozó célú volt.

190 Másrészt, amint a felperesek hangsúlyozzák, anélkül hogy a Bizottság azt vitatná, a kereskedők által portfolióikat illetően szolgáltatott töredékes információk nem érintették az érintett kamatlábak lejáratát, sem pedig az érintett pozíciók terjedelmét.

191 Márpedig ilyen jellegű pontosabb információ hiányában nem lehet azt megállapítani, hogy e beszélgetés csökkentette vagy megszüntette a piaci bizonytalanság fokát oly módon, hogy a Bizottság abból a hatásainak vizsgálata nélkül azt a következtetést vonhatta le, hogy az kihatott az árak összetevőinek rendes alakulására az EIRD termékek ágazatában.

192 Ami másodszor a megtámadott határozat (296)–(298) preambulumbekezdésében hivatkozott, 2007. március 14-i megbeszélést illeti, vitathatatlanul ki kell emelni, hogy az előző beszélgetéssel ellentétben a kereskedők között kicserélt információk pontosak és egyértelműek. A Barclays kereskedője tájékoztatja a HSBC kereskedőjét arról, hogy a jövőben milyen módon fog pénzügyi nyereségre szert tenni az Euribor-1M és az EONIA közötti kamatlábkülönbségre támaszkodva.

193 Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy ily módon eljárva a Barclays kereskedője semmilyen bizalmas információt nem szolgáltat a HSBC kereskedője részére. Csak azon észrevételét osztja meg vele, amely szerint lényegében az EONIA kamatlába hatással lehet az Euribor-1M kamatlábára. Márpedig, még ha úgy is tűnik, hogy a HSBC kereskedője nem tudott az e két kamatláb közötti kölcsönhatás e jellemzőjéről, pusztán egy olyan észrevételről van szó, amelyet bármely piaci megfigyelő megtehet.

Ennélfogva nem lehet úgy tekinteni, hogy a versenytárs részére szolgáltatott magyarázata csökkentette vagy megszüntette a piaci bizonytalanság fokát oly módon, hogy a Bizottság abból azt a következtetést vonhatta le, hogy az kihatott az árak összetevőinek rendes alakulására az EIRD termékek ágazatában.

194 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a 2007. március 9-i és 14-i megbeszélések külön-külön és együttesen sem tekinthetők olyannak, amelyek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének értelmében vett versenykorlátozó céllal rendelkeznek.

195 A felperesek tehát az első jogalap második részében megalapozottan állítják, hogy a Bizottság nem állapíthatta volna meg, hogy a 2007. március 9-i és 14-i megbeszélések versenykorlátozó céllal rendelkeztek.

2. A második, harmadik és negyedik, a Bizottság által elfogadott egységes és folyamatos jogsértésnek minősítésre vonatkozó jogalapról

196 A második, harmadik és negyedik jogalap a Bizottságnak a HSBC egységes és folyamatos jogsértésben való részvételére vonatkozó megállapításának vitatására irányul.

197 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértése nemcsak elszigetelt cselekmény eredménye lehet, hanem cselekmények sorozata, vagy akár folytatólagos magatartás eredménye is, miközben a cselekmények sorozatának vagy a folytatólagos magatartásnak egy vagy több eleme önmagában is az említett rendelkezés megsértésének minősülhet. Így amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a belső piacon belüli versenyt torzító tárgyuk alapján – „átfogó terv” keretébe illeszkednek, a Bizottság az e cselekmények miatti felelősséget jogszerűen róhatja fel az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján (lásd ebben az értelemben: 2015. június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 156. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

198 Így az a vállalkozás, amely ilyen egységes és összetett jogsértésben a saját magatartása révén vett részt, amely magatartás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett versenyellenes célú megállapodás vagy összehangolt magatartás fogalmába tartozik, és amely a jogsértés egészének megvalósításához való hozzájárulásra irányul, az említett jogsértésben való részvételének teljes időszakát illetően felelősségre vonható azon magatartásokért is, amelyeket ugyanezen jogsértés keretében más vállalkozások tanúsítottak. Ez a helyzet áll fenn akkor, ha bizonyított az, hogy az említett vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz, és tudomása volt a más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított jogsértő magatartásokról, illetve e magatartásokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni (lásd ebben az értelemben: 2015. június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 157. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

199 Így lehetséges, hogy valamely vállalkozás közvetlenül részt vett az egységes és folyamatos jogsértést képező versenyellenes magatartások összességében, amely esetben a Bizottság jogosult megállapítani az összes magatartásért, és ennélfogva az e jogsértés egészéért fennálló felelősségét. Az is megtörténhet, hogy valamely vállalkozás csupán az egységes és folyamatos jogsértést képező versenyellenes magatartások egy részében vett közvetlenül részt, ám tudomása volt a kartell többi résztvevője által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított többi jogsértő magatartásról, illetve e magatartásokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni. Ilyen esetben a Bizottság arra is jogosult, hogy az ilyen jogsértést képező versenyellenes magatartások összességéért és következésképpen a jogsértés egészéért fennálló felelősséget betudja e vállalkozásnak (lásd: 2015.

június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 158. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

200 Amennyiben viszont a vállalkozás közvetlenül részt vett egy vagy több, egységes és folyamatos jogsértést képező versenyellenes magatartásban, ám nem bizonyított, hogy saját magatartásával hozzá kívánt volna járulni a kartell többi résztvevője által követett közös célokhoz, és hogy tudomása lett volna az e résztvevők által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított többi jogsértő magatartásról, illetve hogy e magatartásokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni, a Bizottság csak arra jogosult, hogy az olyan magatartásokért fennálló felelősségét tudja be e vállalkozásnak, amelyekben közvetlenül részt vett, valamint az olyan, a többi résztvevő által az övével azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított magatartásokért, amelyekkel kapcsolatban bizonyított, hogy azokról tudomása volt, vagy azokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni (lásd: 2015. június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 159. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

201 Másfelől ahhoz, hogy különböző cselekményeket egységes és folyamatos jogsértésnek lehessen minősíteni, nem kell megvizsgálni azt, hogy e cselekmények kiegészítik-e egymást abban az értelemben, hogy mindegyiknek a rendes verseny egy vagy több következményével való szembenézés volt a célja, és a kölcsönhatás révén hozzájárultak a gazdasági szereplők által – az egységes célra irányuló átfogó terv keretében – kívánt versenyellenes hatás egészének megvalósításához. Ezzel szemben az egységes cél fogalmával kapcsolatos feltétel magában foglalja, hogy meg kell vizsgálni, hogy nincsenek-e a jogsértés részét képező különböző magatartásokat meghatározó olyan elemek, amelyek arra utalhatnak, hogy a többi részt vevő vállalkozás által ténylegesen végrehajtott magatartások nem ugyanazon versenyellenes célra vagy hatásra irányulnak, következésképpen pedig nem illeszkednek „átfogó terv” keretébe az azonos, a belső piacon fennálló versenyt torzító céljuk alapján (lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Siemens és társai kontra Bizottság ítélet, C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:866, 247. és 248. pont).

202 Ezenkívül, amennyiben az egységes és folyamatos jogsértésnek minősítés eredményeként egy vállalkozásnak betudják a részvételt a versenyjog megsértésében, emlékeztetni kell arra, hogy a versenyjog területén a jogsértés megtörténtével kapcsolatos jogviták esetében a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak a jogsértést alkotó tényállás fennállásának jogilag megkövetelt módon történő bizonyítására (lásd: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

203 A Bizottságnak komoly, pontos és egybevágó bizonyítékokat kell nyújtania annak bizonyítására, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés megtörtént. Mindazonáltal nem kell a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyítéknak a jogsértés összes elemét tekintve szükségszerűen eleget tennie e feltételeknek. Elegendő, ha az ezen intézmény által felhozott valószínűsítő körülmények csoportja a maga teljességében értékelve megfelel e követelménynek (lásd: 2010. július 1-jei Knauf Gips kontra Bizottság ítélet, C-407/08 P, EU:C:2010:389, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

204 Ezenkívül a bíróságban felmerülő bárminemű kételynek annak a vállalkozásnak a javát kell szolgálnia, amely a jogsértést megállapító határozat címzettje. Az ártatlanság vélelmének elve ugyanis az uniós jog egyik alapelve, amely jelenleg az Európai Unió Alapjogi Chartája 48. cikkének (1) bekezdésében jut kifejeződésre (lásd: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

205 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik az is, hogy az ártatlanság vélelmének elve alkalmazandó azokban a vállalkozásokat érintő, versenyszabályok megsértésére vonatkozó eljárásokban, amelyek bírság vagy kényszerítő bírság megállapításához vezethetnek (lásd: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

206 A jelen ügyben, amint azt a Törvényszék a fenti 70. pontban már kiemelte, a Bizottság ezt az egységes és folyamatos jogsértésnek minősítést a magatartások három csoportjára alkalmazta attól függően, hogy azok először is az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok manipulációjára (a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés a) pontja: az Euribor kamatlábszintekkel kapcsolatos preferenciákra vonatkozó információcsere; a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés d) pontja: az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok összehangolásának lehetőségével kapcsolatos információcsere; a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés e) pontja: az érintett kereskedő részéről az Euribor vonatkozásában ajánlatot benyújtó kamatjegyző megkeresése a bankjánál; a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés f) pontja: az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok befolyásolását szolgáló kísérletekről való beszámolással kapcsolatos megállapodások), másodszor az EIRD termékekkel kapcsolatos kereskedési pozíciókat illető információcserére (a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés b) pontja: a kereskedési pozíciókkal/kitettségekkel kapcsolatos információcsere; a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés c) pontja: a kereskedési pozíciók összehangolásának lehetőségével kapcsolatos információcsere), harmadszor pedig az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékokat és stratégiát illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréjére vonatkoznak (a (113) preambulumbekezdés és a (358) preambulumbekezdés, valamint a (392) preambulumbekezdés g) pontja).

207 A megtámadott határozatban ezen egységes és folyamatos jogsértésnek minősítés igazolására előadott indokok a megtámadott határozat (442)–(492) preambulumbekezdésében szerepelnek, és azokat a Törvényszék a fenti 19. pontban foglalta össze. A Bizottság megállapította az egységes gazdasági cél fennállását (a (444)–(450) preambulumbekezdés), és úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó különböző magatartások közös magatartási mintát követtek (a (451)–(456) preambulumbekezdés), valamint hogy a szóban forgó bankok kereskedői ismerték a kartell egészének általános tartalmát és lényeges jellemzőit, vagy ismerniük kellett azokat (a (457)–(483) preambulumbekezdés).

208 Amint az a fenti 197. és 198. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a vállalkozás egységes és folyamatos jogsértésben való részvétele megállapításának három meghatározó eleme van. Az első magára az egységes és folyamatos jogsértés fennállására vonatkozik. A különböző szóban forgó magatartásoknak egy egységes célt követő „átfogó terv” keretébe kell illeszkedniük. A második és a harmadik elem az egységes és folyamatos jogsértés adott vállalkozásnak való betudhatóságára vonatkozik. Egyrészt az szükséges, hogy e vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz. Másrészt az a feltétel, hogy tudomása volt a más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított jogsértő magatartásokról, illetve e magatartásokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni. E három elem fennállását a felperesek a második, harmadik, illetve negyedik jogalapjukban vitatják.

a) A második, az egységes célt követő „átfogó terv” fennállását vitató jogalapról

209 Második jogalapjukban a felperesek az egységes célt követő „átfogó terv” fennállását vitatják, és ebből azt vezetik le, hogy téves a Bizottság részéről az egységes és folyamatos jogsértésnek minősítés.

210 A megtámadott határozat releváns indokolása a megtámadott határozat (444)–(456) preambulumbekezdésében található, „Egységes gazdasági cél”, illetve „Közös magatartási minta” cím alatt, és azt a Törvényszék a fenti 19. pontban foglalta össze.

211 A felperesek második jogalapban szereplő érvelése két részre osztható, attól függően, hogy az lényegében a jogsértés egységes céljára vagy pedig az „átfogó terv” fennállására vonatkozik.

1) A jogalap első, a jogsértés egységes céljára vonatkozó részéről

212 A felperesek szerint a kereskedők között a referencia-kamatlábak manipulálásától távol álló kérdések kapcsán folytatott megbeszélések nem tartozhatnak ugyanazon egységes cél körébe, mint az említett kamatlábak manipulálására vonatkozó megbeszélések.

213 A Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó magatartások összessége az általa megjelölt egységes célhoz kapcsolható.

214 A megtámadott határozat (445) preambulumbekezdésében a Bizottság által megállapított egységes célt oly módon ismertették, hogy az „[a kartell tagjai által] fizetendő kifizetések [csökkentése] (vagy az általuk kapott kifizetések [növelése]), és ebből következően a portfoliójukban található EIRD termékek értékének [növelése] ezen EIRD termékek másik feleinek kárára”.

215 Amint azt a Törvényszék a fenti 100. pontban egyértelművé tette, a valamely EIRD termékhez kapcsolódó kifizetések a szerződés rögzített, vagyis a felek között megtárgyalt kamatlába és a referencia-kamatlábtól függő változó kamatláb közötti különbségből következnek.

216 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az egységes célkitűzés fogalma nem határozható meg egy adott ágazaton belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a verseny érintettsége mint cél vagy hatás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó valamennyi magatartás egyik lényegi eleme. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folyamatos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, mivel az lenne a következménye, hogy a valamely gazdasági ágazatot érintő, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében tiltott több magatartást szisztematikusan egységes jogsértést megvalósító elemeknek kellene minősíteni (2007. december 12-i BASF és UCB kontra Bizottság ítélet, T-101/05 és T-111/05, EU:T:2007:380, 180. pont; 2010. április 28-i Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ítélet, T-446/05, EU:T:2010:165, 92. pont; 2011. november 30-i Quinn Barlo és társai kontra Bizottság ítélet, T-208/06, EU:T:2011:701, 149. pont).

217 Ebből szükségképpen következik, hogy kizárólag azok a versenykorlátozások tartozhatnak a Bizottság által megállapított egységes cél körébe, amelyekről bizonyították, hogy céljuk az EIRD termékek rögzített kamatlába vagy változó kamatlába rendes alakulásának torzítása. Ellentétes lenne ugyanis a fenti 216. pontban felidézett ítélkezési gyakorlattal az említett cél körébe sorolni azon versenykorlátozó magatartásokat, amelyek nem rendelkeznek kellően szoros kapcsolattal e kamatlábak rögzítésével.

218 Ennélfogva azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság által kiemelt és a fenti 70. és 206. pontban felidézett három magatartáscsoport ehhez az egységes célhoz kapcsolható-e. E tekintetben különbséget kell tenni egyrészt az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok manipulációjára vonatkozó magatartások és másrészt az EIRD termékekkel kapcsolatos kereskedési pozíciókra vonatkozó információcserék, illetve az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékokat és stratégiát illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréje között.

219 Ami elsősorban az Euribor vonatkozásában benyújtott ajánlatok manipulációját illeti, mivel az EIRD termék változó kamatlába közvetlenül a referencia-kamatlábon alapul, e manipuláció szükségképpen a Bizottság által megjelölt egységes cél körébe tartozik.

220 A HSBC-t illetően ennélfogva nehézség nélkül e cél körébe vonhatók a fenti 85., 163. és 164. pontban hivatkozott, 2007. február 12-i, 13-i és 28-i, valamint március 19-i megbeszélések, amelyek a 2007. március 19-i manipuláció összefüggésébe illeszkednek.

221 Válaszukban a felperesek lényegében előadják, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a referencia-kamatláb különböző lejárataival kapcsolatos manipulációk kellő mértékben kapcsolódtak egymáshoz ahhoz, hogy ugyanazon egységes jogsértés részét képezzék.

222 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a Bizottság a HSBC tekintetében egy, a megtámadott határozat (339) preambulumbekezdésében ismertetett 2007. március 27-i megbeszélésen való részvételt állapított meg, amelynek során a Barclays kereskedője felvázolta a referencia-kamatlábak jövőbeli manipulációjának lehetőségét. E megbeszélés miatt, amelynek versenykorlátozó jellegét a felperesek sem vitatják, a felperesek vonatkozásában a jogsértéssel érintett időszak végét 2007. március 27-ben állapították meg.

223 Noha a felperesek e kifogást összefoglaló jelleggel és csak a válasz szakaszában terjesztették elő, azt ennek ellenére megvizsgálhatja a Törvényszék. Egyrészt a Törvényszék meg tudta érteni e kifogás lényegét, másrészt pedig az a keresetlevélben már szereplő érvelés puszta kiterjesztése, nem pedig egy új jogalap előterjesztése az eljárás során, amit tilt az eljárási szabályzat 84. cikkének (1) bekezdése. E kifogás ugyanis kellően szoros kapcsolatot mutat a keresetlevéllel ahhoz, hogy azt a bírósági eljárás keretében zajló vita szokásos alakulásából eredő érvnek lehessen minősíteni (lásd ebben az értelemben: 2017. november 20-i Petrov és társai kontra Parlament ítélet, T-452/15, EU:T:2017:822, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

224 E kifogás megalapozottságát illetően hangsúlyozni kell, hogy bár a fenti 216. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat megakadályozza a Bizottságot abban, hogy az egységes cél olyan széles fogalommeghatározását fogadja el, amely egy adott ágazaton belül a verseny torzítására való általános hivatkozásnak tekinthető, az egységes jogsértés fogalmának logikájával ellentétes lenne olyan pontosságra kötelezni a Bizottságot ezen egységes cél fogalmának meghatározása során, amely ténylegesen meggátolná azt, hogy ugyanazon jogsértés különböző magatartásokat öleljen fel.

225 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a referencia-kamatlábak különböző manipulációi ugyanazon egységes cél körébe tartozhatnak.

226 Ami másodsorban a kereskedési pozíciókra vonatkozó információcseréket, illetve az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékokat és stratégiát illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréjét illeti, előzetesen rá kell mutatni, hogy itt kizárólag azokról az információcserékről van szó, amelyekre nem a referencia-kamatlábak manipulációjának céljából vagy azzal együttesen került sor.

227 A kereskedők között a referencia-kamatlábak manipulációjának céljából vagy e manipulációval együttesen tartott megbeszélések ugyanis a fenti 219–225. pontban kifejtett okokból a jogsértés egységes céljának körébe tartoznak. Ez a helyzet a HSBC-t illetően a fenti 181. és 182. pontban kifejtett okok miatt a kereskedési pozíciókra vonatkozó azon megbeszélések esetében, amelyeken a HSBC kereskedői 2007. február 12-án, 13-án és 28-án, valamint március 19-én vettek részt.

228 Ellentétben a felperesek által előadottakkal, nem lehet eleve kizárni, hogy a kereskedési pozíciókra vonatkozó információcserék, illetve az EIRD termékek árával kapcsolatos szándékokat és stratégiát illető, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető részletes információk cseréje a Bizottság által megállapított egységes cél körébe tartozhat, noha azokra nem a referencia-kamatlábak manipulációjának céljából vagy azzal együttesen került sor. Ugyanakkor a fenti 216. és 217. pontban ismertetett okokból az e körbe vonás előfeltétele az, hogy a Bizottság bizonyította, hogy az említett

információcserék célja az EIRD termékek rögzített kamatlába vagy változó kamatlába rendes alakulásának torzítása. A HSBC-t illetően a fenti 139–161. pontból kitűnik, hogy ez a helyzet állt fenn a 2007. február 14-i és 16-i megbeszélések esetében, amelyeken a HSBC kereskedői részt vettek.

229 A fentiekre tekintettel el kell utasítani a jogalap első részét.

2) A jogalap második, az „átfogó terv” fennállását vitató részéről

230 A felperesek lényegében a Bizottság arra alapított állítását vitatják, hogy a különböző összejátszásra irányuló magatartások olyan átfogó tervbe illeszkedtek, amelynek célja bankjuk aktuális és jövőbeli kereskedési pozícióinak javítása volt, azzal az indokkal, hogy nincs az átfogó tervre vonatkozó bizonyíték. E tekintetben lényegében arra hivatkoznak, hogy az arra alapított indokolás, hogy e magatartások „egyének stabil csoportjának” cselekményét képezték, nem alkalmazható a HSBC-re. Ezenkívül a megtámadott határozatban szereplő, a „titokra” vonatkozó utalás nem alkalmas az egységes gazdasági cél fennállásának alátámasztására a jellegüknél fogva igen eltérő magatartások vonatkozásában. Azt is előadják, hogy a Bizottság azon állításai, amelyek szerint a megbeszélések „tartalma azonos vagy szinte azonos” volt, vagy „mindig ugyanolyan típusú ügyletekre” vonatkoztak, ténybelileg tévesek, legalábbis a HSBC-t illetően.

231 A Bizottság lényegében azt állítja, hogy a megtámadott határozatban jogilag megkövetelt módon bizonyította az „átfogó terv” fennállását.

232 A megtámadott határozatban a Bizottság az „átfogó terv” fennállását a megtámadott határozat (446) preambulumbekezdésében lényegében arra a körülményre alapította, hogy a felek egyértelműen csatlakoztak egy olyan közös stratégiához, amely korlátozta egyedi kereskedelmi magatartásukat, kölcsönös piaci cselekvésük vagy nem cselekvésük határainak rögzítésével, ily módon együttműködéssel felváltva a köztük fennálló versenyt az egyéb piaci szereplők kárára. A (451) preambulumbekezdésben azt is hangsúlyozta, hogy a kartellt személyek stabil csoportja „irányította és tartotta fenn”, a (452) preambulumbekezdésben pedig azt, hogy a felek versenyellenes tevékenységük során igen hasonló mintát követtek. E tekintetben a (452)–(456) preambulumbekezdésben hangsúlyozta, hogy a bankok közötti kommunikációra gyakran párhuzamosan került sor, vagy azok időben igen közel estek egymáshoz, hogy a használt nyelvezet azt támasztja alá, hogy e kapcsolattartási formákat a kartellben részt vevő személyek általánosan használták, hogy a felek óvintézkedéseket tettek kapcsolataik elleplezése érdekében, valamint hogy a különböző kommunikációk tartalma azonos vagy részben azonos volt.

233 A Bizottság által a megtámadott határozatban bemutatott különböző indokok között a Törvényszék szerint az „átfogó terv” fennállásának bizonyítására alkalmas központi elem annak a megtámadott határozat (451) preambulumbekezdésében szereplő kiemelése, hogy a kartellt személyek stabil csoportja „irányította és tartotta fenn”.

234 A megtámadott határozatban szereplő és a fenti 232. pontban összefoglalt egyéb indokok ugyanis, mint a kereskedők piacon tanúsított versenyellenes tevékenységeinek hasonlósága, azok gyakorisága, illetve az említett kereskedők szándéka magatartásuk eltitkolására, noha megerősíthetik azt a benyomást, hogy fennáll egy „átfogó terv”, mindazonáltal nagyobb bizonyító erejű bizonyítékok hiányában nem alkalmasak önmagukban az ilyen terv fennállásának bizonyítására.

235 Ennélfogva csak akkor állapítható meg az egységes jogsértést igazoló ilyen „átfogó terv” fennállása, ha e különböző magatartások úgy tekinthetők, mint amelyeket személyek ugyanazon csoportja irányított vagy ellenőrzött.

236 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a felperesek nem vitatják azon indok helytállóságát, amely szerint a kartellt kereskedők stabil csoportja irányította és tartotta fenn, hanem arra hivatkoznak, hogy ebben a HSBC egyik kereskedője sem vett részt. Meg kell állapítani, hogy ezen érvelés nem a Bizottság által elfogadott egységes jogsértésnek minősítés megalapozottságával kapcsolatos, hanem a jogsértésnek a HSBC-nek való betudhatóságával, ami a negyedik jogalap vizsgálatának keretébe tartozik.

237 Ennek fenntartásával el kell utasítani a jogalap második részét, és ebből következően a második jogalapot.

b) A negyedik, annak vitatására alapított jogalapról, hogy a HSBC-nek tudomása volt az egyéb résztvevők jogsértő magatartásáról

238 A felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság azt állapította meg, hogy a HSBC tudott a más bankok állítólagosan jogsértő magatartásairól, vagy tudnia kellett azokról. Előadják, hogy a megtámadott határozatnak sem a bankok összességére vonatkozó indokolása, sem a HSBC-vel kapcsolatos indokolás nem teszi lehetővé annak bizonyítását, hogy a HSBC ismerte az átfogó kartell általános tartalmát és lényeges jellemzőit, vagy ismernie kellett azokat.

239 A felperesek többek között előadják, hogy a 2007. február 12-i megbeszélésből kizárólag az vezethető le, hogy a HSBC kereskedője megközelítő elképzeléssel rendelkezett a Euribor-3M 2007. március 19-i manipulációjára irányuló általános projektet illetően, anélkül azonban, hogy tudta volna, hogy mely bankok vesznek abban részt, továbbá tagadja, hogy a Barclays kereskedője egyértelműen tájékoztatta a HSBC kereskedőjét más bankok részvételéről az említett manipulációban, vagy hogy az arról teljes mértékben tudomással bírt volna. Mindenesetre az egyéb bankok 2007. március 19-i manipulációban való részvételének esetleges ismerete nem jelent tudomást a más bankok között hosszabb idő alatt történt nagyobb léptékű kapcsolatokról. Ehhez hasonlóan az a megtámadott határozat (491) preambulumbekezdésében kiemelt körülmény, miszerint a Barclays kereskedője 2007. március 27-én megemlítette a HSBC egyik kereskedőjének a 2007. március 19-i manipuláció jövőbeni megismétlését, nem releváns a 2007. február 12. és március 26. közötti átfogó kartell tekintetében.

240 A Bizottság előzetesen előadja, hogy a Barclays-szel fenntartott kapcsolatai révén a HSBC az egységes és folyamatos jogsértést alkotó valamennyi versenyellenes magatartásban részt vett, valamint hogy e körülmény elegendő ahhoz, hogy betudja neki a felelősséget valamennyi említett magatartásért.

241 A Bizottság előadja, hogy mindazonáltal bizonyította, hogy a HSBC tudomással bírt vagy észszerűen előre láthatta az egyéb vállalkozások jogsértő magatartásait. E tekintetben hivatkozik a HSBC és a Barclays között 2007. február 12-én, március 7-én és 19-én folytatott információcserék tartalmára. A Bizottság cáfolja a felperesek azon érvét, amely szerint az, hogy a HSBC tudomással bírt a 2007. március 19-i manipulációról, nem jelenti azt, hogy tudomással bírt a többi versenyellenes magatartásról is.

242 A megtámadott határozat jogsértő magatartások ismeretével kapcsolatos indokolását illetően a megtámadott határozat (457)–(465) preambulumbekezdésében szerepelnek a valamennyi bankot érintő közös indokok, míg a HSBC-t érintő külön indokok az említett határozat (471)–(476) preambulumbekezdésében találhatók.

243 Ami a valamennyi bankot érintő közös indokokat illeti, ezek a megtámadott határozat (457) preambulumbekezdésében rögzített azon előfeltevésen alapulnak, amely szerint a versenyellenes információcserékben részt vevő kereskedők hivatásos szakemberek voltak, és ismerték a kartell általános tartalmát és jellemzőit, vagy ismerniük kellett azokat. E tekintetben a Bizottság a (458) preambulumbekezdésben először arra a nagyon sajátos, a regisztrált és ellenőrzött kétoldalú információcsere által jellemzett kontextusra utalt, amelyben a kereskedők dolgoznak. Másodszor a (459) preambulumbekezdésben kiemelte, hogy a megállapodásokban részt vevő kereskedők tudtak

arról, hogy más bankok kereskedői készek voltak az ugyanilyen típusú összejátszásra irányuló magatartásokban való részvételre az árak rögzítésének összetevőit, illetve az EIRD termékek kereskedésének más feltételeit illetően. Harmadszor a megtámadott határozat (460)–(461) preambulumbekezdésében a Bizottság kifejtette, hogy a bizonyítékok alapján széles körben, általánosan ismert volt az Euribor-kamatlábak meghatározási folyamatának deklaratív jellege, és ebből következően a panelbankok által benyújtott ajánlatok révén történő módosításának lehetősége. Negyedszer a (463) preambulumbekezdésben kiemelte, hogy valamennyi szóban forgó bank több éve tevékenykedett az érintett piacon, valamint hogy a kereskedők nem mutattak meglepődést, amikor az egyeztetés iránti igénnyel szembesültek. A Bizottság a (462) és (464) preambulumbekezdésben e körülményekből együttesen lényegében azt a következtetést vonta le, hogy a kétoldalú információcserékben részt vevő kereskedők tudtak arról, hogy valószínűleg több bank vesz részt az összejátszásra irányuló megállapodásokban, vagy tudniuk kellett erről, még ha ezt az információt kifejezetten nem is közölték velük. A Bizottság a (465) preambulumbekezdésben azt is hangsúlyozta, hogy a kereskedők tekintetében magas szintű nyilvántartásba vételt és ellenőrzést alkalmaztak, ezért úgy kell tekinteni, hogy az összejátszásra irányuló terv lényeges jellemzőiről, valamint munkavállalóik említett tervben való részvételéről a vezetők tudomással bírtak, vagy arról tudomással kellett bírniuk. A Bizottság ehhez hozzátette, hogy figyelembe kell vennie a kereskedők által megállapodásaik leplezése érdekében tett óvintézkedéseket.

244 Ami a HSBC-t érintő külön indokokat illeti, a Bizottság először a megtámadott határozat (471) preambulumbekezdésében kiemelte, hogy a Barclays kereskedője a HSBC jogsértésben való részvételének kezdetétől, vagyis 2007. február 12-től oly módon ismertette az utóbbival a 2007. március 19-i manipulációt szolgáló tervet, amely magában foglalta más bankok részvételét is. Másodszor a (472) preambulumbekezdésben hangsúlyozta, hogy a HSBC kereskedője tudott azokról az igen szoros kapcsolatokról, amelyek a Barclays kereskedőjét a JP Morgan, a Société générale és a Deutsche Bank kereskedőihez fűzték. Harmadszor a (472) preambulumbekezdésben a Bizottság rámutatott, hogy a Deutsche Bank és a Barclays kereskedői a kartell megbízható partnerének tekintették a HSBC kereskedőjét. Ebből a Bizottság a (473) preambulumbekezdésben azt a következtetést vonta le, hogy a HSBC kereskedői tudtak arról, hogy a Barclays-szel folytatott megbeszéléseik a 2007. március 19-i manipuláció révén elérni kívánt versenyellenes hatásokhoz hozzájáruló versenyellenes kapcsolatok egy olyan hálózatának képezik részét, amelynek legalább a Barclays, a Deutsche Bank, a Société générale, a HSBC és egy vagy több nem hivatkozott más bank a részese, vagy legalábbis tudniuk kellett erről. Ezenkívül a (475) és a (476) preambulumbekezdésben hozzátette, hogy figyelemmel arra a rövid időszakra, amelynek során a HSBC részt vett az összejátszásra irányuló információcserékben, a tervben való részvétele folyamatos volt.

245 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy nem lehet helyt adni a Bizottság fenti 240. pontban ismertetett, arra alapított érvének, hogy a HSBC a szóban forgó valamennyi versenyellenes magatartásban részt vett, ami elegendő ahhoz, hogy betudja neki a felelősséget valamennyi magatartásért.

246 E tekintetben rá kell mutatni, hogy legalábbis a HSBC vonatkozásában a kifogásolt versenyellenes magatartásokra kétoldalú megbeszélések során került sor. Ily módon, még ha bizonyítottnak is tekintjük azt a körülményt, hogy azok a megbeszélések, amelyeken a HSBC részt vett, a megtámadott határozat (113), (358) és (392) preambulumbekezdésében hivatkozott kategóriák mindegyike alá tartozhattak, ez önmagában nem lehet elegendő ahhoz, hogy a HSBC-nek tudják be a felelősséget azon bankok jogsértő magatartásai miatt, amelyekkel nem tartott fenn közvetlen kapcsolatokat. A fenti 198. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján a Bizottságnak kellett volna bizonyítania, hogy a HSBC tudomással bírt a többi bank által tervezett vagy megvalósított jogsértő magatartásokról, vagy hogy azokat észszerűen előre láthatta.

247 E tekintetben meg kell különböztetni egyrészt a 2007. március 19-i manipulációt és megismétlésének lehetőségét, másrészt pedig a Bizottság által az egységes jogsértés kapcsán figyelembe vett más magatartásokat.

1) Arról, hogy a HSBC tudomással bírt-e más bankoknak a 2007. március 19-i manipulációban való részvételéről, illetve a manipuláció megismétlésének lehetőségéről

248 2007. február 12. és március 19. között a HSBC részt vett a fenti 85–90. pontban ismertetett, az Euribor-3M felé alacsony ajánlatok benyújtása révén nyereség elérésére irányuló 2007. március 19-i manipulációban. Ezenkívül a 2007. március 19-én a HSBC egyik kereskedője és a Barclays kereskedője között folyt, a megtámadott határozat (329) preambulumbekezdésében hivatkozott beszélgetés során felmerült e manipuláció megismétlésének elképzelése. E megismétlést a Barclays kereskedője újfent felvetette a HSBC egy másik kereskedőjének, a megtámadott határozat (339) preambulumbekezdésében hivatkozott 2007. március 27-i megbeszélés során.

249 A 2007. március 19-i manipulációt illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság azt alátámasztó közvetlen bizonyítékokkal rendelkezik, hogy a HSBC tudomással bírt arról, hogy más bankokkal együtt egységes és folyamatos jogsértésben vesz részt.

250 A Bizottság ugyanis megalapozottan hivatkozik a megtámadott határozat (471) preambulumbekezdésében a 2007. február 12-i beszélgetésre olyan körülményként, amelyből kitűnik, hogy a HSBC tudomással bírt más bankok részvételéről.

251 E beszélgetést elolvasva látható, hogy a Barclays kereskedője azon nyereségre tereli a beszélgetést, amelyet két derivatíva, az Euribor-3M-re alapított határidős ügyletek és a 2007. március 19-én az EONIA-ra alapított swapok „spreadjének” manipulációja révén lehetne elérni.

252 Egyrészt e megbeszélésből kitűnik, hogy a Barclays kereskedője annak során ismerteti a HSBC-vel a tervezett manipuláció „átfogó tervét”, azaz az Euribor-3M alapján indexált határidős ügyletek tekintetében a „vevői” pozíciók folyamatos növelését, majd 2007. március 19-én e kamatláb összehangolt magatartással történő csökkentését.

253 E tekintetben a felperesek állításával ellentétben a későbbi, 2007. február 13-i beszélgetés, amelynek során a HSBC kereskedője hangsúlyozza, hogy a Barclays kereskedőjének magatartása nem felel meg az előző nap hivatkozott tervnek, a manipuláció működési módjának helyes megértését mutatja. A HSBV kereskedője ugyanis gyanúsnak találja, hogy a Barclays magatartása nem illeszkedik a meghatározott stratégiába. Bár a Barclays válasza („je clean juste quelque truc”) nem győzi meg („mouai[s]”), mindazonáltal az, hogy a HSBC kereskedője rámutat a Barclays tervezett manipulációval láthatóan ellentétes magatartására, a helyes megértés jele.

254 Másrészt a Barclays kereskedője a 2007. február 12-i beszélgetés során hangsúlyozta, hogy más bankok is részt vesznek e manipulációban, noha nem akarta közölni, hogy melyek ezek. Ebből az tűnik ki, hogy a HSBC kereskedője teljes mértékben tudatában volt annak, hogy más bankok is részt vesznek az említett manipulációban.

255 Ily módon, még ha a Barclays kereskedője nem is közölte, hogy melyek ezek, e beszélgetést követően a HSBC kereskedője tudomással bírt arról, hogy bizonyos számú bank összehangolt magatartás révén 2007. március 19-én csökkenteni fogja az Euribor kamatlábát. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a HSBC tudomással bírt a más vállalkozások által a fenti 198. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett azonos célok érdekében tervezett vagy megvalósított jogsértő magatartásokról.

256 E következtetést ki kell terjeszteni az e manipuláció megismétlésének elképzelésével kapcsolatos, 2007. március 19-én és 27-én tartott megbeszélésekre is. A HSBC e találkozókon részt vevő kereskedői ugyanis észszerűen előre láthatták, hogy e megismétlésre azonos feltételek mellett, vagyis más bankokkal együtt kerülne sor.

257 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a HSBC ezen egységes jogsértésben való részvételére folyamatos jelleggel került sor 2007. március 12. és 27. között.

258 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogsértés időtartamának megállapítására közvetlenül alkalmas bizonyítékok hiányában a Bizottság legalább időben kellően közeli tényekre vonatkozó bizonyítékokra hivatkozzék, hogy észszerűen elfogadható legyen az, hogy e jogsértés a két meghatározott időpont között megszakítás nélkül folytatódott (lásd: 2015. június 16-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet, T-655/11, EU:T:2015:383, 482. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

259 Noha a jogsértő magatartás két megnyilvánulását elválasztó időszak releváns kritériumot jelent a jogsértés folyamatos jellegének bizonyításakor, azon kérdés, hogy az említett időszak elegendően hosszú-e a jogsértés megszakításához, vagy sem, nem vizsgálható absztrakt módon. Épp ellenkezőleg, a kérdéses kartell működésével összefüggésben kell értékelni (lásd: 2015. június 16-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet, T-655/11, EU:T:2015:383, 483. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

260 A szóban forgó jogsértés működésével összefüggésben vitathatatlanul figyelembe kell venni az Euribor kamatlábak rögzítésének napi jellegét. Ebből szükségképpen az következik, hogy az említett kamatlábak manipulációjának hatásai időben korlátozottan érvényesülnek, és e manipulációknak ismétlődniük kell ahhoz, hogy az említett hatások fennmaradjanak (lásd ebben az értelemben: 2017. november 10-i Icap és társai kontra Bizottság ítélet, T-180/15, EU:T:2017:795, 222. pont).

261 Ehhez hasonlóan emlékeztetni kell arra, hogy olyan körülmények között, amikor valamely megállapodás vagy összehangolt magatartás fenntartása egyedi határozott intézkedéseket követel meg, a Bizottság nem vélelmezheti a kartell fenntartását, ha nincs bizonyítéka az említett intézkedések elfogadására (lásd: 2017. november 10-i Icap és társai kontra Bizottság ítélet, T-180/15, EU:T:2017:795, 223. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

262 Ugyanakkor a jelen ügyben rá kell mutatni, hogy 2007. március 19-én a HSBC nemcsak részt vett az e napra tervezett manipulációban, tudomással bírva más bankok részvételéről, hanem kereskedőik révén meg is vitatták e manipuláció megismétlésének elképzelését a Barclays-szel; e beszélgetést 2007. március 27-én a HSBC egy másik kereskedője folytatta. Ennélfogva megállapítható, hogy sor került a fenti 261. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett egyedi határozott intézkedések elfogadására.

2) Arról, hogy a HSBC tudomással bírt-e más bankoknak az egységes jogsértés körébe tartozó más magatartásokban való részvételéről

263 Itt arról a kérdésről van szó, hogy a Bizottság megalapozottan tudta-e be a HSBC-nek az érintett más bankok valamennyi magatartását, annak az egységes jogsértésben való részvétele alapján.

264 A fenti 198. és 199. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság vagy azt bizonyíthatta, hogy a HSBC tudomással bírt a más jogsértő magatartások fennállásáról, vagy azt, hogy a HSBC észszerűen előre láthatta azokat. Ehhez hasonlóan a fenti 203. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján a Bizottság támaszkodhat valószínűsítő körülmények csoportjára.

265 Ugyanakkor ugyanebből az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a valószínűsítő körülmények maga teljességében értékelt csoportjának meg kell felelnie a komoly, pontos és egybevágó bizonyítékok szintjének. Ezenkívül a fenti 204. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján az ártatlanság vélelme azt jelenti, hogy ha a bíróságnak kétségei vannak, azt a jogsértést megállapító határozat címzett vállalkozásának javára kell értelmezni.

266 Elsősorban azt kell megállapítani, hogy a felperesek megalapozottan hivatkoznak lényegében arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon azt, hogy a HSBC tudomással bírt, vagy tudomással kellett bírnia az egységes céllal rendelkező olyan „átfogó terv" fennállásáról, amely alkalmas annak igazolására, hogy betudják neki a felelősséget az említett egységes cél körébe tartozó valamennyi magatartásért, függetlenül attól, hogy azokban részt vett-e, vagy nem.

267 A fenti 233–235. pontban kifejtett okokból ugyanis rá kell mutatni, hogy az ilyen „átfogó terv" fennállásának igazolását lehetővé tévő központi elem az, hogy a megállapított egységes jogsértés által érintett különböző magatartásokat személyek ugyanazon csoportja irányította vagy ellenőrizte.

268 Márpedig a felperesek megalapozottan hangsúlyozzák, hogy a HSBC egyik kereskedője sem képezte részét a személyek e csoportjának. Éppen ellenkezőleg, a megtámadott határozatból az tűnik ki, hogy a HSBC kereskedői csak igen töredékes, kizárólag a HSBC 2007. március 19-i manipulációban való részvételéhez és annak megismétléséhez szigorúan szükségesre szorítkozó információkat kaptak a Barclays kereskedőjétől.

269 Ennélfogva nem lehet azt megállapítani, hogy a HSBC kereskedőinek maguknak le kellett volna vezetniük a velük egy meghatározott magatartással – a 2007. március 19-i manipulációval – összefüggésben közölt töredékes információkból, hogy a kereskedők egy stabil csoportja, akiknek személyazonosságát nem közölték velük, részt vesz más versenykorlátozó magatartásokban az EIRD termékek piacán.

270 Másodsorban a megtámadott határozat fenti 242–244. pontban összefoglalt indokai hasonló okból nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a HSBC tudomással bírt más vállalkozások jogsértő magatartásairól vagy észszerűen előre láthatta azokat.

271 A Bizottság részéről annak kiemelését kivéve ugyanis, hogy a Barclays kereskedője oly módon ismertette a HSBC kereskedőjével a 2007. március 19-i manipulációt szolgáló tervet, amely magában foglalja más bankok részvételét is, meg kell állapítani, hogy a Bizottság által ismertetett egyéb bizonyítékok valójában azon az előfeltevésen alapulnak, hogy a HSBC kereskedőinek annak alapján, hogy az EIRD termékek piacán tevékenykedő más bankok kereskedői ismerik egymást, meg kellett volna tudniuk állapítani, hogy azok más, az EIRD termékek által generált pénzforgalomra kihatni képes versenykorlátozó gyakorlatokat folytatnak.

272 Meg kell állapítani, hogy ez az előfeltevés csak a fenti 203. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat sérelmével lenne elfogadható.

273 A fentiekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a HSBC egységes és folyamatos jogsértésben való részvétele csak egyrészt az említett jogsértéssel összefüggésben tanúsított saját magatartásai, másrészt pedig a többi bank azon magatartásai vonatkozásában állapítható meg, amelyek a 2007. március 19-i manipuláció, illetve annak esetleges megismétlése keretébe illeszkednek.

274 A Bizottság tehát tévesen tudott be a fenti 273. pontban megjelöltektől eltérő magatartásokat a HSBC-nek.

c) A harmadik, a HSBC azon szándékával kapcsolatos jogalapról, hogy részt vesz az egységes és folyamatos jogsértésben

275 Harmadik jogalapjukban a felperesek lényegében arra hivatkoznak, hogy esetükben nem teljesül a fenti 198. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban szereplő feltétel, amely szerint szükséges, hogy e vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz.

276 Ebben az összefüggésben lényegileg előadják, hogy a HSBC nem tudhatott arról, hogy egységes jogsértésben vesz részt, figyelemmel a vele szemben kifogásolt magatartások sokféleségére. A felperesek továbbá kifejtik, hogy a HSBC a fő szereplőkhöz képest eltérő módon és másodlagosabb jelleggel vett részt a jogsértésben.

277 A Bizottság e jogalap elutasítását kéri.

278 A Törvényszék negyedik jogalapra vonatkozó, fenti 274. pontban szereplő következtetésére figyelemmel e jogalapot kizárólag a 2007. március 19-i manipuláció és annak megismétlése kapcsán kell megvizsgálni.

279 Márpedig vonatkozásukban az egységes jogsértésben való részvétel szándéka egyértelműen kitűnik a Bizottság által előterjesztett bizonyítékokból. Ami közelebbről a 2007. március 19-i manipulációt illeti, noha igaz, hogy a HSBC kereskedője láthatóan kétségeit fejezte ki e manipuláció működését illetően – amint azt a 2007. február 13-i találkozó, illetve az tanúsítja, hogy ezt követően láthatóan sajnálta, hogy nem alakított ki jelentősebb vevői pozíciót az Euribor-3M alapján indexált határidős ügyletek tekintetében –, ez azonban nem változtat azon, hogy más bankok kereskedőivel együttesen részt vett az Euribor-3M kamatláb csökkentésére irányuló, 2007. március 19-i műveletben, arra kérve a bankján belül a kamatlábak beküldéséért felelős személyt, hogy e napon alacsony ajánlatokat nyújtson be, ami így is történt.

280 Következésképpen a harmadik jogalapot el kell utasítani.

3. Az ötödik, téves jogalkalmazásra és a közigazgatási eljárás lefolytatását illetően a lényeges eljárási szabályok megsértésére alapított jogalapról

281 A felperesek előadják, hogy a vitarendezési határozat prejudikálta a HSBC felelősségét, és helyrehozhatatlanul megsértette a meghallgatáshoz való jogukat. Ebből azt a következtetést vonják le, hogy a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, egyrészt az ártatlanság vélelme elvének, másrészt pedig a megfelelő ügyintézés elvének és a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének megsértése miatt. Hivatkoznak Almunia biztosnak az EIRD termékekkel kapcsolatos vizsgálat eredményeire vonatkozó, a megtámadott határozat elfogadását megelőző nyilatkozataira. Azt is hangsúlyozzák, hogy nem volt lehetőségük arra, hogy észrevételeket tegyenek a vitarendezési eljárásban való részvétel mellett döntő felekhez intézett kifogásközlésre.

282 A Bizottság ezen jogalap elutasítását kéri.

283 Ami az arra alapított kifogást illeti, hogy a vitarendezési határozatot az ártatlanság vélelme elvének megsértésével fogadták el, emlékeztetni kell arra, hogy az említett elv az uniós jog egyik általános elve, amelyet most már az Alapjogi Charta 48. cikkének (1) bekezdése biztosít, és amely irányadó többek között a vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok megsértésével kapcsolatos olyan eljárásokra, amelyek bírság vagy kényszerítő bírság kiszabásához vezethetnek (lásd: 2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 72. és 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)).

284 Az ártatlanság vélelmének elve azt jelenti, hogy minden gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították. Ellentétes ezen elvvel tehát egy eljárást befejező határozatban tett bármilyen olyan formális megállapítás vagy bármilyen olyan utalás, amely egy adott jogsértéssel gyanúsított személy felelősségére vonatkozik, ha ez a személy nem élhetett a szokásos módon lefolytatott és az ellenérvek megalapozottságáról hozott határozathoz vezető eljárás keretében a védelemhez való jog gyakorlása érdekében általában biztosított összes garanciával (lásd: 2017. november 10-i Icap és társai kontra Bizottság ítélet, T-180/15, EU:T:2017:795, 257. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

285 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Bizottság a kartellekkel kapcsolatos közigazgatási eljárás során köteles tiszteletben tartani a megfelelő ügyintézéshez való, az Alapjogi Charta 41. cikkében biztosított jogot (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 154. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

286 Az Alapjogi Charta 41. cikke értelmében mindenkinek joga van többek között ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei részrehajlás nélkül intézzék. A pártatlanság e követelménye magában foglalja egyrészt a szubjektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az ügyben eljáró érintett intézmény egyik tagja sem mutathat elfogultságot vagy személyes előítéletet, másrészt pedig az objektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az intézménynek e tekintetben megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására (lásd: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 155. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

287 Ugyanakkor az a kérdés, hogy a Bizottság objektív pártatlanságának esetleges hiánya – amely a vitarendezési határozat elfogadása során a HSBC vonatkozásában az ártatlanság vélelme elvének megsértéséből eredhetett volna – hatással lehetett-e a megtámadott határozat jogszerűségére, nem választható el attól a kérdéstől, hogy az említett határozatban tett megállapításokat megfelelően alátámasztják-e a Bizottság által előterjesztett bizonyítékok (lásd ebben az értelemben: 2000. július 6-i Volkswagen kontra Bizottság ítélet, T-62/98, EU:T:2000:180, 270. pont; 2011. június 16-i Bavaria kontra Bizottság ítélet, T235/07, EU:T:2011:283, 226. pont),

288 Így, még ha feltételezzük is, hogy a Bizottság objektív pártatlanságának esetleges hiánya azt eredményezhette, hogy a Bizottság tévesen állapította meg egyrészt azt, hogy a 2007. március 9-i és 14-i megbeszélések, amelyeken a HSBC részt vett, versenykorlátozó célúak voltak, vagy másrészt azt, hogy egységes és folyamatos jogsértés alapján betudhatók neki más bankok egyes, a 2007. március 19-i manipulációhoz vagy annak megismétléséhez nem kapcsolódó cselekményei, rá kell mutatni, hogy a megtámadott határozat e vonatkozásainak jogellenessége már kiderült az első jogalap második részének és a negyedik jogalapnak a vizsgálata során.

289 Ami a megtámadott határozatban tett többi megállapítást illeti, a Bizottság objektív pártatlanságának esetleges hiányában megnyilvánuló szabálytalanság csak akkor eredményezhetné az említett határozat megsemmisítését, ha bizonyítást nyerne, hogy e szabálytalanság hiányában e határozat tartalma eltérő lett volna (2000. július 6-i Volkswagen kontra Bizottság ítélet, T-62/98, EU:T:2000:180, 283. pont). Márpedig a jelen ügyben e határozat releváns indokainak teljes körű felülvizsgálata keretében megállapítást nyert, hogy a fenti 288. pontban említett vonatkozások kivételével a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította a HSBC részvételét a szóban forgó jogsértésben. Ennélfogva semmi nem alapozza meg azt, hogy a vitarendezési határozatnak a megtámadott határozat meghozatalát megelőző elfogadása hiányában az utóbbi tartalma eltérő lett volna.

290 Válaszukban a felperesek előadják, hogy a Bizottság objektív pártatlansága a jelen ügy körülményei között súlyosabb, mint a 2000. július 6-i Volkswagen kontra Bizottság ítélet (T-62/98, EU:T:2000:180, 270. és 283. pont) és a 2011. június 16-i Bavaria kontra Bizottság ítélet (T-235/07, EU:T:2011:283, 226. pont) alapjául szolgáló ügyekben, mivel az utóbbi ügyekben a pártatlanság hiánya csak a felek meghallgatását követően állt elő.

291 Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy az az elv, amely szerint az ilyen típusú szabálytalanság csak akkor eredményezheti a megtámadott határozat megsemmisítését, ha bizonyítást nyer, hogy e szabálytalanság hiányában e határozat tartalma eltérő lett volna, az 1975. december 16-i Suiker Unie és társai kontra Bizottság ítéletig (40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 és 114/73, EU:C:1975:174, 90. és 91. pont) visszanyúló állandó ítélkezési gyakorlat részét képezi. E tekintetben ki kell emelni, hogy ezt az ítéletet a jelen ügyéhez viszonylag közel álló összefüggésben hozták, mivel a felperesek azt kifogásolták, hogy a Bizottság megsértette a tisztességes eljárás elvét, egyes olyan nyilvános

nyilatkozatok tételével, amelyek alapján bizonyítottnak tűnt az állítólagos jogsértések fennállása, egy olyan időpontban, amikor az érintettek még állást sem tudtak foglalni az őket érintő kifogásokat illetően.

292 Hasonló okokból el kell utasítani a felperesek által a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított kifogásuk és a védelemhez való joguk megsértésére alapított kifogásuk alátámasztása érdekében hivatkozott egyéb érveket is mint hatástalanokat.

293 A fentiekre tekintettel az ötödik jogalapot el kell utasítani.

4. Az első és a negyedik jogalappal összefüggésben megállapított hibák által a megtámadott határozat 1. cikkének jogszerűségére gyakorolt hatásról

294 A megtámadott határozat 1. cikke szerint „[a] következő vállalkozások megsértették a Szerződés 101. cikkét és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy a jelzett időszakokban az euróalapú kamatderivatívák kapcsán egységes és folyamatos jogsértésben vettek részt. Ez az EGT egész területére kiterjedő jogsértés olyan megállapodásokból és/vagy összehangolt magatartásokból állt, amelyek célja az volt, hogy az euróalapú kamatderivatívák ágazatában torzítsák az árak összetevőinek rendes alakulását. […] b) [a felperesek] 2007. február 12. és 2007. március 27. között”.

295 Rá kell mutatni, hogy a Bizottság által a 2007. március 9-i és 14-i megbeszéléseket illetően elfogadott minősítéssel kapcsolatos, a fenti 166–195. pontban hivatkozott hibák nem hatnak ki a megtámadott határozat 1. cikkének, és különösen a megtámadott határozat 1. cikke b) pontjának jogszerűségére, mivel az ott található következtetés e két megbeszélés figyelembevétele nélkül is igazolt marad.

296 Ugyanez vonatkozik a Bizottság által a HSBC-nek az egységes és folyamatos jogsértésben való részvétel alapján betudható magatartások pontos meghatározását illetően elkövetett, a fenti 263–274. pontban megjelölt hibákra. A HSBC más bankokkal együttes részvétele a 2007. március 19-i manipulációban, és az, hogy annak megismétlését tervezték, ugyanis önmagukban lehetővé teszik a megtámadott határozat 1. cikke b) pontjának a jog által megkövetelt módon történő igazolását.

297 Ugyanakkor, mivel a jogsértés súlyának értékelése kapcsán figyelembe vehető körülmények között szerepel a versenyellenes magatartások száma és intenzitása, illetve a fenti 123. pontban kifejtett okok miatt a Törvényszéknek esetlegesen a bírság összege arányosságának értékelése során kell levonnia az említett értékelés hibás voltából eredő következtetéseket.

B. A megtámadott határozat 2. cikke b) pontjának megsemmisítése, illetve másodlagosan a kiszabott bírság összegének megváltoztatása iránti kérelmekről

298 A felperesek vitatják a megtámadott határozat 2. cikke b) pontjának jogszerűségét, amellyel a Bizottság bírságot szabott ki velük szemben a HSBC jogsértésben való részvétele miatt. E jogalap négy részre osztható, mivel a felperesek vitatják először a diszkontált pénzbeli bevételek felhasználását az eladások értékének értékelése céljából, másodszor az alkalmazott súlyossági együtthatót, harmadszor az alkalmazott kiegészítő összeget, negyedszer pedig az enyhítő körülmények értékelését. A felperesek elsődlegesen a megtámadott határozat 2. cikke b) pontjának megsemmisítését kérik, másodlagosan pedig azt, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörével élve csökkentse a velük szemben kiszabott bírság összegét.

299 A jelen jogalap első részében a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság az eladások értékét az EIRD termékek után a HSBC által a jogsértéssel érintett időszak során szerzett pénzbeli bevételekre alapította, amelyekre 98,849%-os szorzót alkalmazott.

300 A Bizottság okfejtése a megtámadott határozat (639)–(648) preambulumbekezdésében szerepel.

301 Elsősorban a Bizottság a megtámadott határozat (639) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a kamatlábon alapuló származékos instrumentumok a szó szokásos értelmében nem generálnak eladásokat, és ebből következően az eladások értéke vonatkozásában konkrét helyettesítő értéket alkalmazott, amely a bírságösszegek számításának kiindulási pontját képezi. A Bizottság a (640) preambulumbekezdésben célszerűbbnek tartotta, ha nem támaszkodik az utolsó év során elért eladások helyettesítő értékére, illetve – figyelemmel az egyes felek által elkövetett jogsértés rövid időtartamára – a jogsértés időszaka során az EIRD termékek piacának változó méretére, továbbá az érintett bankok részvétele időtartamainak különbségére, valamint megállapította, hogy célszerűbb a vállalkozások által a jogsértésben való egyedi részvételüknek megfelelő hónapok során ténylegesen elért eladások értékét venni alapul.

302 A megtámadott határozat (641) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy a szó szokásos értelmében vett eladások azon gazdasági előnynek felelnek meg, amely legtöbbször pénzeszközök vagy pénzeszköz-egyenértékesek formáját ölti, és megjegyezte, hogy a jelen ügyben a versenyellenes magatartás többek között az EIRD termékekhez kapcsolódó pénzforgalom szempontjából releváns árak összetevőivel kapcsolatos összejátszásra vonatkozott. Ezen okokból a Bizottság úgy döntött, hogy az eladások éves értékét valamennyi fél esetében a pénzbeli bevételek, vagyis azon „pénzforgalom [alapján kell meghatározni], amelyet az egyes bankok a bármely lejáratú Euriborhoz és/vagy EONIA-hoz kapcsolódó, és az EGT-ben székhellyel rendelkező partnerekkel jegyzett EIRD portfoliójuk után szereztek meg”.

303 A megtámadott határozat (642) preambulumbekezdésében a Bizottság a pénzbeli bevételek összegét a HSBC esetében 16 688 253 649 euróban állapította meg.

304 Másodsorban a megtámadott határozat (643) preambulumbekezdésében a Bizottság úgy vélte, hogy csökkenteni kell a HSBC és más bankok vonatkozásában megállapított pénzbeli bevételek összegét egy megfelelő egységes együtthatóval annak érdekében, hogy figyelembe vegyék az EIRD termékek piacának sajátosságait, és többek között a derivatívák kereskedésétől elválaszthatatlan nettó elszámolást. A megtámadott határozat (648) preambulumbekezdésében ez az egységes együttható 98,849%-ban került rögzítésre.

305 E csökkentési együttható szintjének igazolása a megtámadott határozatban öt indokcsoporton nyugszik. Először, a Bizottság a (644) preambulumbekezdésben az általában a derivatívák kereskedésétől elválaszthatatlan nettó elszámolásra hivatkozott, amely az International Swap Dealer Association értékelése szerint 85% és 90% közötti csökkentést von maga után.

306 Másodszor, a (645) preambulumbekezdésben kiemelte az EIRD termékek nettó elszámolásának sajátos jellegét, mivel a felek pénzbeli bevételeinek az EIRD termékekre vonatkozó nettó pénzforgalommal való összehasonlítása azt bizonyítja, hogy a 85% és 90% közötti mérték alkalmazása túlzottan elrettentő bírságokat eredményezne.

307 Harmadszor, a (646) preambulumbekezdésben megállapította, hogy az EIRD termékekkel kapcsolatos kartell jelentősen kisebb többletköltséget eredményezett, mint az ilyen típusú kartell által a hagyományos ágazatokban általában okozott 20%.

308 Negyedszer, a Bizottság a (647) preambulumbekezdésben emlékeztetett arra, hogy nem köteles pontos matematikai képletet alkalmazni, valamint hogy mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az egyes bírságok összegének meghatározását illetően.

309 Ötödször, a Bizottság a (648) preambulumbekezdésben hangsúlyozta, hogy a megtámadott határozat címzettjeire ugyanolyan mértéket alkalmazott, mint amelyet a vitarendezési határozat címzettjeivel szemben kiszabott bírságok összegének számításánál követett.

310 Harmadsorban a Bizottság válaszolt a közigazgatási eljárás során ismertetett kifogásokra. Ennek keretében a megtámadott határozat (656)–(662) preambulumbekezdésében cáfolta azt, hogy a diszkontált pénzbeli bevételek figyelembevétele nem megfelelő. Ily módon előadta, hogy a felperesek által javasolt nettó pénzbeli bevételekhez és kifizetésekhez képest, amelyek negatív eredményekhez is vezethetnének, a diszkontált pénzbeli bevételek figyelembevétele jobban megfelel az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatásnak (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás), amely szerint az eladások, nem pedig a nyereség képezi a bírságok kiszámításának kiindulópontját.

311 A csökkentési együtthatóval kapcsolatos kifogásokat illetően a Bizottság hangsúlyozta többek között a megtámadott határozat (710) preambulumbekezdésében, hogy átlátható volt azon szándéka, hogy a pénzbeli bevételeket egységesen legalább 97,5%-os együtthatóval csökkentse. A (713) preambulumbekezdésben azt is előadta, hogy nem alkalmazott egyedi csökkentési együtthatókat, mivel ezek egyenlőtlen bánásmódot eredményezhettek volna.

312 A jogalap e részében a felperesek lényegében három kifogást terjesztenek elő az eladások értékével kapcsolatos számítás jogszerűségének vitatása céljából. Először is vitatják a pénzbeli bevételek figyelembevételének elvét, amelyekhez 98,849%-os csökkentési együttható kapcsolódik. Másodszor úgy vélik, hogy a Bizottság tévesen számította be a kartellt megelőzően kötött szerződésekből származó pénzbeli bevételeket. Végül, harmadszor, vitatják a csökkentési együttható indokolását.

1. Az első, a diszkontált pénzbeli bevételek figyelembevételének téves voltára alapított kifogásról

313 A felperesek előadják, hogy bár a Bizottság a megtámadott határozat (639) preambulumbekezdésében megalapozottan jegyezte meg, hogy a kamatderivatívák „nem generálnak a szokott értelemben vett eladásokat”, tévesen értékelte az eladások említett értékét az EIRD termékek után szerzett pénzbeli bevételekre támaszkodva, amelyekhez 98,849%-os csökkentési együttható kapcsolódott. Azt kifogásolják, hogy a Bizottság csak az EIRD termékek alapján bejövő forrásokat vette figyelembe, a kimenő forrásokat pedig nem, holott a referencia-kamatlábak manipulációja mindkét vonatkozásra kihatással van. E megközelítés hozzájárult az EIRD termékek kereskedésével kapcsolatos tevékenység által generált bevételek jelentős túlértékeléséhez. Előadják, hogy a megtámadott határozat (659) preambulumbekezdésében szereplő, arra alapított indok, hogy a bejövő fizetések figyelembevétele nem eredményezhet nulla értékű vagy negatív eladásokat, nem teszi a pénzbeli bevételeket az eladások értékének megfelelő mutatójává. Ugyanez vonatkozik arra, hogy az említett határozat (660) preambulumbekezdése kiemeli, hogy a 2006. évi iránymutatásban az eladások képezik a bírságok számításának kiindulópontját.

314 A Bizottság úgy véli, hogy megalapozottan értékelte az eladások értékét a pénzbeli bevételekre hivatkozva, amelyekre csökkentési együtthatót alkalmazott.

315 Megjegyzi, hogy az EIRD termékek alapján kimenő forrásokat nem hagyta figyelmen kívül. A csökkentési együttható alkalmazásának éppen az volt a célja, hogy figyelembe vegye a kereskedési tevékenységtől elválaszthatatlan nettó elszámolást. Az elrettentés szempontjából e megközelítés megfelelőbb, mint a felperesek által előnyben részesített, a nettó pénzbeli bevételeken és kifizetéseken alapuló módszer, amely negatív eredményekhez is vezethetne.

316 A Törvényszék előzetesen emlékeztet arra, hogy a bírságot kiszabó határozat jogszerűségét illetően az uniós bíróság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott bizottsági határozatok valamennyi elemére kiterjedő, a fenti 44. pontban felidézett, mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálat azzal jár, hogy az uniós bíróság sem az iránymutatásban említett kritériumok alkalmazásakor figyelembe vett tényezők megválasztását, sem

pedig e tényezők értékelését illetően nem hivatkozhat a Bizottság rendelkezésére álló mérlegelési mozgástérre annak érdekében, hogy lemondjon az alapos felülvizsgálat elvégzéséről (lásd ebben az értelemben: 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 62. pont).

317 Elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy a felek között nem vitatott, hogy az EIRD termékek „a szó szokásos értelmében nem generálnak eladásokat”, amint arra a megtámadott határozat (639) preambulumbekezdése emlékeztet.

318 Másodsorban, míg az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdése általános jelleggel utal a jogsértés súlyára és annak időtartamára, a Bizottság által e rendelkezés alkalmazása céljából a 2006. évi iránymutatásában előnyben részesített módszernél az „eladások értékének” fogalma központi szerepet játszik, mivel hozzájárul a jogsértés gazdasági jelentőségének, valamint a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások viszonylagos súlyának meghatározásához (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 76. pont). A 2006. évi iránymutatás 13. pontja értelmében ugyanis „[a] kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához a Bizottság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve […] érintett, a vállalkozás által az EGT-n belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza”. Az említett iránymutatás a bevezetésében, a 6. pontban pontosítja, hogy „[a] jogsértéssel összefüggő eladások értékének és az időtartamnak a kombinációja megfelelő helyettesítő értéknek tekinthető, mely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét, valamint a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások egymáshoz viszonyított súlyát”.

319 Harmadsorban emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottságnak megvan a lehetősége arra, hogy ne alkalmazza az iránymutatásban rögzített módszert, ha az indokolás ezt igazolja. Az 1/2003 rendelet 23. cikke alapján általa alkalmazott szankciók esetén az egyes helyzetek Bizottság általi egyedi vizsgálatának követelménye ugyanis szükségképpen azt vonja maga után, hogy amennyiben az egyedi helyzet sajátossága ezt igényli, akkor a Bizottság adott esetben eltér az iránymutatás módszerétől. Ez az ítélkezési gyakorlatban (2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 209. és 210. pont) kiemelt lehetőség immár kifejezetten szerepel a 2006. évi iránymutatás 37. pontjában.

320 A jelen ügyben azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság értékelési hiba nélkül értékelte-e az EIRD termékek eladásainak értékét a diszkontált pénzbeli bevételek alapján. Ez többek között annak vizsgálatát jelenti, hogy a Bizottság által előnyben részesített megközelítés lehetővé teszi-e az EIRD termékektől elválaszthatatlan nettó elszámolás figyelembevételét, mivel e szerződések alapján bevételekre és kifizetésekre egyaránt sor kerül.

321 Emlékeztetni kell arra, hogy 2006. évi iránymutatás 15. és 16. pontjából kitűnik, hogy a Bizottság a vállalkozások esetében az eladások értékének megállapításához az adott vállalkozás rendelkezésre álló legalkalmasabb adatait fogja felhasználni. Amennyiben a vállalkozás által rendelkezésre bocsátott adatok nem teljesek vagy megbízhatatlanok, a Bizottság a kapott részleges adatállomány vagy az általa relevánsnak és megfelelőnek ítélt egyéb információk alapján határozhatja meg e vállalkozás eladásainak értékét.

322 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság által előnyben részesített megközelítés jellemzően jobban tükrözi az eladások értékét – és ennélfogva a jogsértés gazdasági jelentőségét –, mint a felperesek által a közigazgatási eljárás során javasolt, a nettó pénzbeli bevételeken és kifizetéseken alapuló módszer. Lényegében arról van szó, hogy csak a pénzforgalom egyenlegét veszik figyelembe a jogsértési időszak során, vagyis egy olyan adatot, amely közel esik a kereskedési tevékenységből húzott nyereséghez.

323 Amint ugyanis arra megalapozottan emlékeztetett a Bizottság a megtámadott határozat (659) preambulumbekezdésében, e korlátozás ellentétes lenne az azon döntése által követett logikával, hogy a 2006. évi iránymutatásban szereplő módszer keretében az alapösszeget az eladások értéke alapján rögzíti, vagyis azzal, hogy tükrözni kell a jogsértés gazdasági jelentőségét és az érintett vállalkozás részvételének súlyát.

324 Ily módon, mivel egyrészt a Bizottság által előnyben részesített megközelítés megfelel az eladások értékének kiválasztása mögött meghúzódó logikának, másrészt pedig a felperesek nem javasoltak megfelelőbb alternatív módszert a közigazgatási eljárás során, nem lehet azt megállapítani, hogy a diszkontált pénzbeli bevételek figyelembevételének elve alapvetően hibás.

325 Mindazonáltal a Bizottság által előnyben részesített megközelítés keretében nem csak az fontos, hogy a pénzbeli bevételek összegének meghatározása hibátlan legyen. Ugyanez vonatkozik az alkalmazott csökkentési együttható arányának megállapítására is.

326 Az utóbbi ugyanis fontos szerepet játszik az eladások értékének meghatározásában, a kizárólag a pénzbeli bevételek figyelembevételéből eredő – vagyis a megfelelő kifizetések levonása nélküli – rendkívül magas összeg miatt.

327 Ily módon, szemléltetésként, a Bizottság által a megtámadott határozatban megállapított súlyra, időtartamra, kiegészítő összegre és enyhítő körülményekre vonatkozó elemek alkalmazása alapján, azok megalapozottsága értékelésének prejudikálása nélkül, a Törvényszék megjegyzi, hogy az említett együttható 0,1%-os módosítása közel 16 221 000 euró összegben hatna ki a bírság végösszegére.

328 A fentiekből következik, hogy az eladások értékének meghatározása céljából a Bizottság által előnyben részesített modellben alapvető fontosságú a csökkentési együttható arányának pontossága, mivel az említett együttható legkisebb változása is jelentős kihatással lehet az érintett vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság összegére.

329 Ennek fenntartása mellett az első kifogást el kell utasítani.

2. A második, a HSBC jogsértésben való részvételét megelőzően kötött szerződésekből származó pénzbeli bevételek figyelembevételének téves voltára alapított kifogásról

330 A felperesek előadják, hogy a Bizottság tévesen vette figyelembe a HSBC-vel szemben kifogásolt magatartásokat megelőzően kötött szerződések által generált, diszkontált pénzbeli bevételeket.

331 A Bizottság e kifogás elutasítását kéri.

332 Amint azt a Bíróságnak már volt alkalma hangsúlyozni, a 2006. évi iránymutatás 13. pontjának célja az, hogy a vállalkozással szemben kiszabott bírság számításának a kiindulópontja olyan összeg legyen, amely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét, és az e vállalkozás által abban képviselt súlyt. Következésképpen, jóllehet az „eladások értékének” e 13. pontban szereplő fogalma kétségkívül nem terjedhet odáig, hogy magában foglalja a szóban forgó vállalkozás által megvalósított olyan eladásokat, amelyek nem tartoznak a kifogásolt kartell alkalmazási körébe, mindazonáltal sértené az e rendelkezés által követett célkitűzést, ha e fogalmat úgy kellene értelmezni, hogy az kizárólag az olyan eladások révén elért forgalomra vonatkozik, amelyek tekintetében megállapítást nyert, hogy azokra e kartell ténylegesen kihatott (2016. szeptember 7-i Pilkington Group és társai kontra Bizottság ítélet, C-101/15 P, EU:C:2016:631, 19. pont).

333 Ennélfogva a jogsértési időszakot megelőzően kötött szerződések alapján teljesített eladásokat a 2006. évi iránymutatás 13. pontja alapján a bírság alapösszegének meghatározása érdekében kiszámított eladási értékbe érvényesen bele lehet foglalni, ugyanazon a jogcímen, mint azokat az

eladásokat, amelyeket a jogsértési időszak alatt megkötött szerződések alapján teljesítettek, viszont amelyek kapcsán nem nyert bizonyítást, hogy azok konkrétan összejátszás tárgyát képezték (2016. szeptember 7-i Pilkington Group és társai kontra Bizottság ítélet, C-101/15 P, EU:C:2016:631, 20. pont).

334 E megoldás annál is inkább átültethető a jelen ügy körülményeire, mivel az Euribor azon manipulációja, amelyben a HSBC részt vett, a 2007. március 19-én lejáró Euribor-3M alapján indexált szerződések változó kamatlábát érintette, függetlenül attól, hogy megkötésük időpontja 2007. február 12., vagyis a HSBC jogsértésben való részvételének kezdő időpontja elé vagy után esett.

335 A második kifogást ezért el kell utasítani.

3. A harmadik, a Bizottság által alkalmazott 98,849%-os csökkentési együttható indokolásának elégtelenségére alapított kifogásról

336 A felperesek előadják, hogy a csökkentési együttható meghatározásának indokolása elégtelen, mivel az nem teszi számukra lehetővé, hogy megértsék azokat az okokat, amelyek miatt a bírság alapösszegét ezen a szinten határozták meg. Hangsúlyozzák többek között azt, hogy ez az összeg figyelembe vesz egy 2–4 bázispontos hipotetikus többletköltséget, anélkül hogy kifejtenék, hogy e többletköltség mennyiben realisztikus olyan körülmények között, amelyek mellett egy bank valójában legfeljebb 0,1 bázisponttal volt képes módosítani a referencia-kamatlábat, amint azt a megtámadott határozat 441. lábjegyzete tanúsítja. A felperesek emlékeztetnek arra, hogy az, hogy a Bizottság új és ismeretlen megközelítést alkalmazott az eladások értékének meghatározására, még inkább szükségessé tette az indokolási kötelezettség tiszteletben tartását.

337 A Bizottság előadja, hogy a 98,849%-os csökkentési együttható indokolása elégséges, mivel a megtámadott határozat (643)–(646) preambulumbekezdésében szereplő indokok lehetővé teszik a felperesek számára annak megértését, hogy ezt az együtthatót miért tekintették megfelelőnek. A (646) preambulumbekezdésben figyelembe vett 2–4 bázispontos többletköltségre hivatkozást illetően a megtámadott határozatban kiemelésre kerül, hogy hipotetikus többletköltségről van szó. A Bizottság e tekintetben emlékeztet arra, hogy mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az egyes bírságok összegének meghatározását illetően, valamint hogy nem köteles matematikai megközelítést követni.

338 Mint azt az állandó ítélkezési gyakorlat elismerte, az EUMSZ 296. cikk második bekezdésében előírt indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelyet külön kell választani az indokolás megalapozottságának kérdésétől, amely a vitatott jogi aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik. E megközelítésben a megkövetelt indokolást a kérdéses jogi aktus jellegéhez kell igazítani, és abból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a jogi aktust meghozó intézmény érvelésének oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Különösen, ami az egyedi határozatok indokolását illeti, az ilyen határozatok indokolására vonatkozó kötelezettség célja – a bírósági felülvizsgálat lehetővé tételén kívül – az érintett részére elegendő tájékoztatás biztosítása annak eldöntéséhez, hogy a határozat adott esetben valamely, az érvényességének vitatását lehetővé tevő hibában szenved-e (lásd: 2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 146–148. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 114. és 115. pont; 2016. december 13-i Printeos és társai kontra Bizottság ítélet, T-95/15, EU:T:2016:722, 44. pont).

339 Ezenkívül az indokolás követelményét az ügy körülményeire, így többek között a jogi aktus tartalmára, az előadott indokok jellegére, valamint a címzettek, illetve a jogi aktus által az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett érintett más személyek magyarázathoz jutás iránti érdekére figyelemmel kell értékelni. Nem követelmény az indokolással szemben, hogy a releváns tény- és jogkérdések minden részletére kitérjen, mivel nem csupán szövege, hanem egyben kontextusa,

valamint a tárgyra vonatkozó jogszabályok összessége alapján döntendő el az a kérdés, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EUMSZ 296. cikk követelményeinek (2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 150. pont; 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 116. pont; 2016. december 13-i Printeos és társai kontra Bizottság ítélet, T-95/15, EU:T:2016:722, 45. pont).

340 Az ítélkezési gyakorlat még azt is pontosította, hogy az indokolást tehát főszabály szerint ugyanakkor kell közölni az érdekelttel, mint a neki sérelmet okozó határozatot. Az indokolás hiányát nem orvosolhatja az, hogy az érdekelt az uniós bíróságok előtti eljárásban megismeri a határozat indokait (2011. szeptember 29-i Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 149. pont; 2012. július 19-i Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság ítélet, C-628/10 P és C-14/11 P, EU:C:2012:479, 74. pont; 2016. december 13-i Printeos és társai kontra Bizottság ítélet, T-95/15, EU:T:2016:722, 46. pont).

341 Bírságot kiszabó határozat esetében a Bizottságnak indokolással kell szolgálnia többek között a kiszabott bírság összegét, valamint az e tekintetben választott módszert illetően (2006. szeptember 27-i Jungbunzlauer kontra Bizottság ítélet, T-43/02, EU:T:2006:270, 91. pont). A határozatában meg kell jelölnie az értékelés azon elemeit, amelyek lehetővé tették számára a jogsértés súlyának és időtartamának megállapítását, anélkül hogy a határozatban köteles lenne részletesebb ismertetést adni, vagy a bírság számítási módjával kapcsolatos számadatokat szerepeltetni (2011. július 13-i Schindler Holding és társai kontra Bizottság ítélet, T-138/07, EU:T:2011:362, 243. pont). Ki kell fejtenie ugyanakkor, hogy a figyelembe vett tényezőket hogyan súlyozta és értékelte (2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 61. pont).

342 A megtámadott határozat szerzője által a peres eljárás során tett pontosítások, amelyek már önmagában elégséges indokolást egészítenek ki, tulajdonképpen nem tartoznak az indokolási kötelezettség betartásának körébe, még akkor sem, ha hasznosak lehetnek a határozat indokolásának az uniós bíróság által elvégzett belső felülvizsgálata szempontjából, mivel lehetővé teszik az intézmény számára, hogy kifejtse a határozatának alapjául szolgáló indokokat. Ily módon az indokolási kötelezettségen túlmenő további magyarázatok lehetővé tehetik a vállalkozások számára, hogy részletesen megismerjék a velük szemben kiszabott bírság számítási módját, illetve általánosabban elősegíthetik a közigazgatási szervek eljárásainak átláthatóságát, és megkönnyíthetik a Törvényszék számára korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlását, amelynek lehetővé kell tennie számára, hogy a megtámadott határozat jogszerűségén túl értékelhesse a kiszabott bírság megfelelő jellegét is. E lehetőség azonban nem alkalmas az indokolási kötelezettségből eredő követelmények terjedelmének módosítására (2000. november 16-i Cascades kontra Bizottság ítélet, C-279/98 P, EU:C:2000:626, 45. és 47. pont).

343 A Bizottság a fenti 341. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra hivatkozik lényegében annak hangsúlyozása céljából, hogy nem volt köteles a megtámadott határozatban pontosan kifejteni a 98,849%-os csökkentési együttható alkalmazásához vezető számszerűsített értékelést.

344 E tekintetben a Törvényszék rámutat, hogy a fenti 339. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján az indokolás követelményét az ügy körülményeire figyelemmel kell értékelni. Márpedig e körülmények két jelentős jellemzővel rendelkeznek.

345 Egyrészt a Bizottság a jelen ügyben úgy döntött, hogy a 2006. évi iránymutatásban szereplő módszert alkalmazza, és nem tér el attól, amihez a fenti 319. pontban felidézett ítélkezési gyakorlat és az említett iránymutatás 37. pontja alapján joga volt. Ennélfogva úgy döntött, hogy olyan módszert követ, amelyben a fenti 318. pontban kifejtett okokból az „eladások értékének” meghatározása központi szerepet játszik, holott a megtámadott határozat (639) preambulumbekezdésében kiemelte, hogy az EIRD termékek a szó szokásos értelmében nem generálnak eladásokat.

346 Ennélfogva lényeges, hogy a megtámadott határozat indokolása lehetővé tegye a felperesek számára annak ellenőrzését, hogy a Bizottság által választott helyettesítő értéket nem érinti-e esetleg olyan hiba, amely alapján vitatni lehetne annak érvényességét, és amely lehetővé teszi a Törvényszék számára felülvizsgálati jogköre gyakorlását.

347 Másrészt, amint azt a Törvényszék a fenti 325. pontban kiemelte, a Bizottság által követett megközelítésben a csökkentési együttható lényeges szerepet játszik azon pénzbeli bevételek rendkívül magas összege miatt, amelyekre azt alkalmazni kell.

348 Ebből az következik, hogy a jelen ügy körülményei között, mivel a Bizottság úgy döntött, hogy a bírság alapösszegét olyan számszerűsített modell alapján határozza meg, amelyben a csökkentési együtthatónak lényeges szerepet kell játszania, az érintett vállalkozásokat olyan helyzetbe kell hozni, hogy meg tudják érteni, hogy a Bizottság miként jutott arra, hogy éppen 98,849%-ban rögzíti a csökkentési együtthatót, a Törvényszék számára pedig lehetővé kell tenni, hogy képes legyen a megtámadott határozat ezen elemét illetően a fenti 316. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatot végezni.

349 Márpedig a megtámadott határozat (643), (644)–(646) és (648) preambulumbekezdéséből csak az tűnik ki, hogy a csökkentési együtthatónak magasabbnak kell lennie, mint 90%, mivel egyrészt a felek pénzbeli bevételeinek az EIRD termékekre vonatkozó nettó pénzforgalommal való összehasonlítása azt bizonyítja, hogy a 85% és 90% közötti mérték alkalmazása túlzottan elrettentő bírságokat eredményezne, másrészt pedig, hogy a szóban forgó kartell jelentősen kisebb többletköltséget eredményezett, mint az ilyen típusú kartell által a hagyományos ágazatokban általában okozott 20%. A megtámadott határozat (648) preambulumbekezdésében a Bizottság kiemeli egyrészt azt, hogy megbecsülte a (643)–(646) preambulumbekezdésben hivatkozott tényezőket, anélkül azonban, hogy pontosítaná, hogy milyen értéket tulajdonított e különböző tényezőknek annak érdekében, hogy a csökkentési együtthatót éppen 98,849%-ban rögzítse. Másrészt kiemeli, hogy az eladások értékének meghatározásánál ugyanazt a módszert alkalmazta, mint amelyet a vitarendezési határozatban a bírságok összegének kiszámításánál követett. Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy a megtámadott határozatból a csökkentési együttható 98,849%-ban való megállapítására vonatkozó semmilyen további adat nem tűnik ki.

350 A megtámadott határozatban szereplő egyetlen másik információ a (710) preambulumbekezdésben található, ahol a Bizottság emlékeztetett arra, hogy a közigazgatási eljárás során hangsúlyozta, hogy az egységes csökkentési együttható legalább 97,5% lesz.

351 Meg kell állapítani, hogy e megfontolások nem teszik egyértelművé a felperesek számára azokat az indokokat, amelyek miatt a csökkentési együtthatót 98,849%-ban állapították meg, nem pedig egy esetlegesen magasabb szinten. Ehhez hasonlóan, az azon indokokra vonatkozó részletesebb magyarázatok hiányában, amelyek miatt e megfontolások a csökkentési együttható pontosan e szinten való megállapításához vezettek, a Törvényszék nem képes a határozat ezen, a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegére potenciálisan jelentős hatást gyakorló elemét illetően mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatot végezni.

352 Vitathatatlan, hogy a tárgyalás során a Bizottság további magyarázatokat szolgáltatott a Törvényszék részére e 98,849%-os csökkentési együttható meghatározását illetően. Ugyanakkor a fenti 340. és 342. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat együttes értelmezéséből kitűnik, hogy e további magyarázatokat a Törvényszék a határozat indokolásának belső felülvizsgálata szempontjából csak azzal a feltétellel veheti figyelembe, hogy azok egy már önmagában elégséges indokolást egészítenek ki. A jelen esetben azonban ez nem áll fenn.

353 A fentiekre figyelemmel helyt kell adni a jogalap első része harmadik kifogásának, és meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 2. cikkének b) pontját, anélkül hogy meg kellene vizsgálni a jogalap többi részét.

354 Mivel a Törvényszék helyt adott az elsődlegesen előterjesztett, a megtámadott határozat 2. cikke b) pontjának megsemmisítésére irányuló kérelmeknek, nem szükséges megvizsgálni a felperesek által másodlagosan előterjesztett, megváltoztatás iránti kereseti kérelmeket.

A költségekről

355 Az eljárási szabályzat 134. cikkének (3) bekezdése értelmében részleges pernyertesség esetén mindegyik fél maga viseli saját költségeit. Ha azonban az ügy körülményei alapján indokoltnak látszik, a Törvényszék határozhat úgy, hogy a fél saját költségein felül viseli a másik fél költségeinek egy részét is.

356 A jelen ügyben a felperesek pervesztesek lettek a megtámadott határozat 1. cikkének megsemmisítése iránti kérelmeik tekintetében, és helyt adtak az említett határozat 2. cikke b) pontjának megsemmisítésére irányuló kérelmüknek. E feltételek mellett a jelen ügy körülményeinek helyes mérlegelése azt kívánja, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített második tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39914 – „Euro Interest Rate Derivatives” ügy) 2016. december 7-én hozott C(2016) 8530 final bizottsági határozat 2. cikkének b) pontját megsemmisíti.

2) A Törvényszék a keresetet az ezt meghaladó részében elutasítja.

3) A HSBC Holdings plc, a HSBC Bank plc és a HSBC France maga viseli saját költségeit.

4) Az Európai Bizottság maga viseli saját költségeit.

Prek Buttigieg Schalin

Berke Costeira

Kihirdetve Luxembourgban, a 2019. szeptember 24-i nyilvános ülésen.

Aláírások